

gastvrij gouda oost

stuurgroep wijkontwikkeling

structuurvisie gouda oost
april 2004

inhoudsopgave

pagina

voorwoord	7
samenvatting	9
1. inleiding	13
1.1 voorgeschiedenis	13
1.2 status van de structuurvisie	13
1.3 partijen	14
1.4 doelstellingen structuurvisie	14
1.5 gevolgde werkwijze en opbouw documenten	15
2. communicatie en participatie	17
2.1 communicatie	17
2.2 participatie	18
3. thema's in de wijk	19
3.1 inleiding	19
3.2 leefbaarheid	19
3.3 levensloopbestendigheid	20
3.4 veiligheid	20
3.5 maatschappelijk perspectief	21
3.6 economische positie	21
4. knelpuntenanalyse	23
4.1 inleiding	23
4.2 sociale aspecten	23
4.3 economie	25
4.4 wonen	25
4.5 voorzieningen	26
4.6 milieu	27
4.7 cultuurhistorie	27
4.8 ruimtelijke hoofdstructuur	27
4.9 openbare ruimte en parkeren	29
5. beschrijving eindbeeld	31
5.1 inleiding	31
5.2 sociaal	31
5.3 economie	33
5.4 wonen	33
5.5 voorzieningen	34
5.6 milieu	36
5.7 cultuurhistorie	37
5.8 ruimtelijke hoofdstructuur	37
5.9 openbare ruimte en parkeren	38

	pagina
6. aanpak	41
6.1 inleiding	41
6.2 sociale aspecten	41
6.3 economie	43
6.4 wonen	44
6.5 voorzieningen	45
6.6 milieu	46
6.7 cultuurhistorie	47
6.8 ruimtelijke hoofdstructuur	48
6.9 openbare ruimte	49
6.10 proces aanpak	50

bijlagen

bijlage 1	- swot-analyse (1) - swot-analyse (2)
bijlage 2	- colofon
bijlage 3	- cultuurhistorie
bijlage 4	- overzicht beleidsdocumenten
bijlage 5	- kaart ruimtelijke hoofdstructuur
bijlage 6	- kaart water
bijlage 7	- kaart groen
bijlage 8	- kaart langzaam verkeer
bijlage 9	- kaart snelverkeer
bijlage 10	- presentatie wijkontwikkeling structuurvisies en uitvoeringsprogramma's*

* deze presentatie is op te vragen bij het projectbureau wijkontwikkeling op telefoonnummer 0182-589124 of wijkontwikkeling@gouda.nl

voorwoord

Voor u ligt de structuurvisie voor Gouda Oost die op 19 april 2004 is vastgesteld door de gemeenteraad van Gouda. Dit is gebeurd onder dankzegging aan de insprekers die in de periode van 8 december 2003 tot en met 23 januari 2004 een inspraakreactie hebben gegeven. Deze reacties hebben geleid tot een aantal aanpassingen in deze structuurvisie.

Met deze structuurvisie is de ambitie voor Gouda Oost voor 2015 vastgelegd en fungeert dit document als toetsingskader voor (nieuwe) plannen en initiatieven.

De structuurvisie gaat in op de belangrijkste knelpunten in de wijk, beschrijft hoe de wijk er in 2015 uit zou moeten zien en omschrijft de aanpak om deze eindsituatie te bereiken.

De concrete projecten die volgen uit de aanpak zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma 2004. Het uitvoeringsprogramma 2004 is een afzonderlijk document dat inzicht geeft in welke projecten in 2004 gestart zullen worden. Ook is de inhoud en de voortgang van afzonderlijke projecten hierin opgenomen. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en heeft daarmee een belangrijke sturende functie in de wijkontwikkeling.

Deze structuurvisie bouwt voort op werk dat al eerder gedaan is. In 2000 is in samenwerking van bewoners, belanghebbenden, de corporaties en de gemeente het wijkontwikkelingsplan 'Gastvrij Gouda Oost' opgesteld. Toen is onder andere met bewoners een sterkte-zwakte analyse gemaakt. Dit is input geweest voor deze structuurvisie.

De adviesgroep wijkontwikkeling is steeds betrokken geweest bij de opstelling van de structuurvisie. Zij heeft hierover regelmatig advies gegeven. In de adviesgroep wijkontwikkeling zitten onder meer afgevaardigden uit de wijkteams en huurdersverenigingen.

De drie Goudse woningcorporaties werken samen met de gemeente aan wijkontwikkeling. Deze samenwerking is in de raamovereenkomst wijkontwikkeling van 4 december 2003 geformaliseerd. De corporaties hebben de structuurvisie vastgesteld.

Gemeentebestuur Gouda
Woningstichting Het Volksbelang
Woonstichting Ter Gouw
Woonpartners Midden-Holland

samenvatting

inleiding

Al enige jaren leeft bij woningcorporaties, de gemeente Gouda en bij de bewoners van Gouda Oost de gedachte dat de leefbaarheid in deze wijk verbetering behoeft. In een gezamenlijke inspanning is in 2000 het wijkontwikkelingsplan (WOP) onder de naam 'Gastvrij Gouda Oost' uitgebracht.

Het wijkontwikkelingsplan bevat onder meer een sterkte-zwakte analyse die een goede basis vormt voor de concretisering van het wijkontwikkelingsplan. Deze analyse, een serie workshops en aanvullende informatie die is aangedragen door vertegenwoordigers van de gemeente en de corporaties waren de belangrijkste 'onderleggers' voor deze structuurvisie.

positionering

De structuurvisie met het bijbehorende uitvoeringsprogramma is de laatste stap in de voorbereiding tot de uitvoering van maatregelen ter verbetering van de wijk en bevat een beschrijving van de actuele thema's in de wijk, een knelpuntenanalyse, een beschrijving van het eindbeeld en een aanpak om tot het eindbeeld te komen. De projecten die voortkomen uit de aanpak zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is een afzonderlijk document.

Thema's die in de wijk spelen komen voort uit de concentratie van sociale en economische problemen in de wijk. Daarnaast is er in Gouda Oost sprake van een flink aantal fysieke knelpunten. Een verbetering van de wijk wordt bereikt door sociale, fysieke en economische knelpunten in samenhang aan te pakken. De thema's leefbaarheid, levensloopbestendigheid, veiligheid, maatschappelijk perspectief en economische positie zijn in dit kader te onderscheiden. Deze thema's verbinden de verschillende aspecten waaruit de knelpunten in de wijk zijn opgebouwd. De aspecten sociaal, economie, wonen, voorzieningen, milieu, cultuurhistorie, ruimtelijke hoofdstructuur en openbare ruimte komen in de structuurvisie telkens in dezelfde volgorde terug in de hoofdstukken knelpuntenanalyse, eindbeeld en aanpak.

inhoudelijke aspecten

Voor de kracht van de samenvatting wordt hier volstaan met een beknopte weergave van de beschrijving van eindbeeld en aanpak, omdat deze impliciet de oplossingen voor de meest relevante knelpunten omvat.

sociaal

In het eindbeeld zijn de sociale voorzieningen uitgebreid, met name voor kinderen en jongeren. Verder is de betrokkenheid van de bevolking met elkaar en met de wijk vergroot, onder meer als gevolg van betere voorzieningen en activiteitsaanbod. De inzet richt zich met name op de probleemaanpak bij de groep van kinderen en jongeren. Ook wordt een goede integratie en participatie van allochtonen nagestreefd. Dit wordt ondersteund door het aantrekkelijker maken van de wijk voor meerdere categorieën bevolkingsgroepen, waardoor een meer evenwichtige demografische en sociaal-economische bevolkingsopbouw wordt bereikt.

economie

Op dit moment is het gemeentelijk economisch beleid in beperkte mate ontwikkeld. De beleidsontwikkeling zal in het komende jaar totstandkomen en vervolgens uitgevoerd worden. Dit betekent overigens niet dat voor de komende jaren geen maatregelen in het kader van de wijkontwikkeling genomen zullen worden. Het economisch klimaat is versterkt en er is passende werkgelegenheid voor laaggeschoolden gecreëerd. Hiervoor zal een krachtige bestrijding van de werkloosheid plaatsvinden, met waar nodig sociale activering op wijkniveau. Ook zullen startende ondernemers gestimuleerd worden om zich te vestigen in de wijk.

wonen

Oost is omgevormd tot een levensloopbestendig, duurzaam, veilig en groenstedelijk woonmilieu. De woningvoorraad is gevarieerd qua aanbod. Dit is bereikt door zowel nieuwbouw als aanpassingen in de aanwezige woningen. Er is een redelijke differentiatie aan woningen bereikt naar eigendom, type, prijsklasse en grootte. Een deel van de goedkope huurwoningen is vervangen door koopwoningen en duurdere huurwoningen voor mensen met uiteenlopende woonbehoeften.

Ouderen, gehandicapten en zorgbehoevende mensen hebben een passende woning kunnen vinden, op loopafstand van een van de twee zorgsteunpunten. Een wooncarrière binnen de wijk is mogelijk geworden.

voorzieningen

In het vernieuwde en uitgebreide centrum van de wijk zijn de commerciële en niet-commerciële voorzieningen geconcentreerd en is een belangrijke ontmoetingsplek ontstaan voor de hele wijk. Voor zorg en dienstverlening zijn de nodige voorzieningen totstandgekomen die de wijk levensloopbestendig maken. De voorzieningen zoals de zorgsteunpunten en de activiteitencentra liggen deels aan de rand en deels in het centrum van de wijk. De voorzieningen komen zoveel mogelijk tegemoet aan de specifieke wensen van de verschillende bevolkingsgroepen. Op loopafstand van deze voorzieningen bevinden zich de nodige woningen voor oudere en zorgbehoevende mensen. Het zorgkruispunt en tevens coördinatiepunt ligt buiten de wijk.

In de wijk zijn een zelfstandige basisschool, gezondheidsvoorzieningen, een moskee en een buurthuis gevestigd. In het buurthuis vinden veel en verschillende (sociaal)culturele activiteiten plaats.

milieu

Woningen, (woon)gebouwen en woonomgeving voldoen aan de kwaliteitseisen van duurzaamheid die in de loop der jaren telkens bijgesteld zijn op basis van voortschrijdend inzicht. In de

milieukansenkaart die is opgesteld voor de wijk zijn kansen benoemd op onder andere het gebied van energie, water en groen. Naast de algemeen geldende regels zijn op projectbasis zoveel mogelijk kansen voor de wijk, zoals benoemd in de milieukansenkaart, gerealiseerd.

cultuurhistorie

In Gouda Oost zijn nog altijd cultuurhistorische waarden aanwezig zoals de oude polderstructuur met de noord-zuid verkavelingsrichting en de filosofie van licht, lucht en ruimte die bij de aanleg van de wijk gold. Omdat dergelijke elementen het karakter van de wijk bepalen moet telkens op projectniveau een afweging plaatsvinden van de maatschappelijke belangen (wonen, cultuurhistorie, financiële haalbaarheid) door betrokken partijen. Pas na deze afweging kan worden gekozen voor de meest haalbare oplossing.

ruimtelijke hoofdstructuur

De samenhang binnen de wijk is in 2015 sterk verbeterd, met uitzondering van de samenhang met de buurt Oud Goverwelle. Oud Goverwelle blijft wat betreft voorzieningen en zorg vooral gericht op de wijk Goverwelle. De gehele wijk is herkenbaar ingericht als verblijfsgebied, onder meer door herprofilering van de straten (30 km/uur-gebied). Ook de Sportlaan is ingericht als verblijfsgebied en onaantrekkelijk gemaakt voor doorgaand verkeer. Bestemmingsverkeer naar het centrum wordt zo min mogelijk gehinderd. Fietsers en voetgangers vinden onbelemmerd hun weg naar andere wijken en naar het stadscentrum dankzij voorrangsposities bij kruisingen met andere wegen.

In het midden van de wijk zijn voorzieningen geconcentreerd in een nieuw centrum. Het nieuwe centrum is een belangrijke functie gaan vervullen als ontmoetingsplaats in de wijk.

De water- en groenstructuur is mede door het opstellen en uitvoeren van een landschapsplan duidelijk herkenbaar geworden. Het vele groen en water in de wijk is aan de hand van het landschapsplan tot één geheel gesmeed met een goede onderlinge afstemming van openbare ruimte en bebouwing als resultaat. De oorspronkelijke kwaliteit van de structuur en de bebouwing in de wijk is hierdoor weer zichtbaar geworden.

openbare ruimte

De openbare ruimte is ingericht ten dienste van het gebruik ervan. Inrichting met het oog op sociale veiligheid en goed beheer en onderhoud is uitgangspunt geweest. Een goed ingerichte en beheerde openbare ruimte nodigt uit tot intensief gebruik van zowel de groene gebieden als het wijkcentrum.

De actieve betrokkenheid van bewoners bij hun buurt, mede door het inrichten van semi-openbare ruimte, heeft een blijvend goed beheer mogelijk gemaakt. Gunstig neveneffect hierbij is dat het gevoel van veiligheid is toegenomen.

Voor parkeren geldt dat de wijk geen structureel capaciteitsprobleem meer kent. Bij de herinrichting tot verblijfsgebied is meer ruimte gecreëerd voor parkeren op straat.

1. inleiding

1.1 voorgeschiedenis

Al enige jaren leeft bij de woningcorporaties, het Goudse gemeentebestuur en bij de bewoners van de wijk¹ Gouda Oost de gedachte dat de leefbaarheid in deze wijk verbetering behoeft.

In haar stadsvisie heeft het gemeentebestuur een aantal specifieke behoeften beschreven. Vervolgens is een stuurgroep wijkontwikkeling samengesteld met vertegenwoordigers van de gemeente en de drie woningcorporaties die in Gouda Oost actief zijn, te weten Woningstichting Het Volksbelang, Woonstichting Ter Gouw en Woonpartners Midden-Holland.

Deze stuurgroep heeft samen met bewoners ideeën ontwikkeld voor kwaliteitsverbetering van de wijk. Daaruit is in juni 2000 het wijkontwikkelingsplan (WOP) 'Gastvrij Gouda Oost' voortgekomen.

Het WOP bevat onder meer een inventarisatie van bevindingen en ervaringen van bewoners, de woningcorporaties en de gemeente, een aantal algemene uitgangspunten om verbeteringen te realiseren en een analyse van sterke en zwakke punten van de wijk.

Het WOP is een waardevol document dat enthousiasmeert en draagvlak creëert bij de betrokken partijen die dan ook de bereidheid hebben getoond te willen investeren in de wijk. De weg is daarmee vrijgemaakt voor de laatste stap in de voorbereiding van de uitvoering van maatregelen: de structuurvisie en het uitvoeringsprogramma. Het WOP, en met name de sterkte-zwakke analyse uit het plan, heeft tevens gediend als een belangrijke 'onderlegger' voor de structuurvisie.

1.2 status van de structuurvisie

Om te voorkomen dat plannen volledig zijn dichtgetimmerd en niet meer kunnen worden gewijzigd, is eerst een concept structuurvisie opgesteld. Deze eerste concept structuurvisie is in januari 2003 gepresenteerd en besproken met de adviesgroep wijkontwikkeling, de gemeente, corporaties en andere betrokkenen. Op basis van de verzamelde reacties is de structuurvisie opgesteld die nu voor u ligt.

Tegelijk met de structuurvisie wordt het uitvoeringsprogramma vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks opgesteld en vastgesteld. Voortschrijdende inzichten, nieuwe projecten en de voortgang worden jaarlijks daarin opgenomen.

¹ Met de term 'wijk' wordt geheel Gouda Oost bedoeld zoals dit in het Wijkontwikkelingsplan is opgenomen. Met de term 'buurt' wordt een onderdeel van de wijk bedoeld.

1.3 partijen

Partijen die direct betrokken zijn bij het opstellen van deze structuurvisie zijn:

- gemeente Gouda
- Woningstichting Het Volksbelang
- Woonstichting Ter Gouw
- Woonpartners Midden-Holland.

Daarnaast is zoals gezegd in een samenwerking van bewoners, belanghebbenden, de adviesgroep en bovengenoemde partijen, de benodigde informatie verzameld.

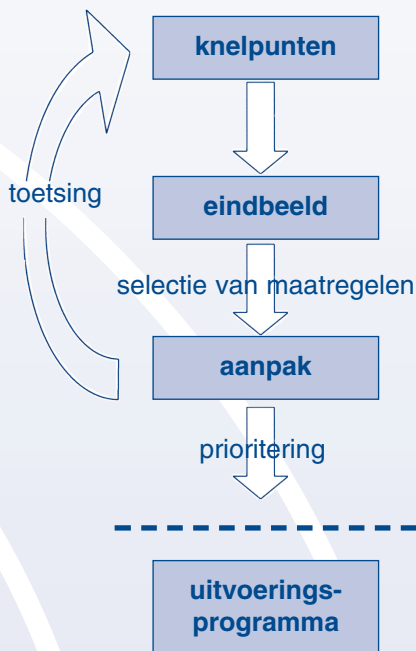
1.4 doelstellingen structuurvisie

De wijkontwikkeling van Gouda Oost heeft tot doel een kwalitatieve verbetering teweeg te brengen in de wijk en de leefbaarheid² van de wijk te vergroten. De kwalitatieve verbetering en de leefbaarheid in de wijk wordt nadrukkelijk niet opgevat als alleen een fysiek probleem. Het is ondenkbaar dat alle knelpunten die de wijk kent, met alleen fysieke maatregelen kunnen worden opgelost.

De structuurvisie pakt daarom zowel sociale, economische als fysieke knelpunten aan.

De samenhang tussen de sociale, economische en fysieke knelpunten komt naar voren in de thema's die in de wijk aan de orde zijn, zoals bijvoorbeeld leefbaarheid, levensloopbestendigheid en veiligheid. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de pijlers communicatie en participatie, die naast de pijlers fysiek, sociaal en economie integraal onderdeel uitmaken van de wijkontwikkeling.

² Onder leefbaarheid wordt verstaan: een veilige woonomgeving en openbare ruimte in een wijk met een coherente sociale opbouw en samenhang, en een vitale economische opbouw.

In de structuurvisie worden de kwalitatieve verbeteringen in de wijk weergegeven in een eindbeeld voor de wijk en een aanpak die nodig is om dit eindbeeld te bereiken. In het uitvoeringsprogramma dat hoort bij deze structuurvisie zijn de concrete maatregelen genoemd die nodig zijn om in 2015 het gewenste, en voor de wijk haalbare, eindbeeld te realiseren.

Kanttekening bij deze inzet is dat door een verschil in concreetheid van beleid van de gemeente en corporaties en de veel langere voorbereidings- en uitvoeringstermijn van fysieke projecten niet alle onderdelen even zwaar aan bod komen.

Tevens moeten voor sommige onderdelen nog keuzes worden gemaakt uit meerdere opties en daarbij behorende maatregelen. Andere maatregelen kunnen pas worden uitgevoerd als eerst aan bepaalde voorwaarden buiten het kader van deze visie is voldaan.

De structuurvisie heeft geen juridische status³, maar weegt wel zwaar mee in beslissingen over de wijk. Hiervoor is bewust gekozen om de ontwikkeling van de wijk tot 2015 niet vast te timmeren en de mogelijkheid om flexibel in te springen op ontwikkelingen mogelijk te maken.

1.5 gevolgde werkwijze en opbouw documenten

Op basis van literatuuranalyse, gesprekken en een reeks thematische workshops met vertegenwoordigers van de gemeente, bewoners en de woningcorporaties zijn de knelpunten en eindbeelden geïnventariseerd. Daarbij zijn de genoemde thema's onderverdeeld in de onderstaande aspecten:

- sociaal
- economie
- wonen
- voorzieningen
- milieu
- cultuurhistorie
- ruimtelijke hoofdstructuur
- openbare ruimte.

³ Wanneer een bouwplan afwijkt van het geldende bestemmingsplan, is het mogelijk om vooruitlopend op het aanpassen van dit bestemmingsplan goedkeuring te krijgen om alvast te starten met de uitvoering. Dit is geregeld in artikel 19.1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Hiervoor is een ruimtelijke onderbouwing nodig. Deze structuurvisie voldoet hiervoor niet.

Vervolgens is getoetst of de knelpunten ook daadwerkelijk zullen zijn verholpen wanneer het eindbeeld wordt gerealiseerd, en zijn maatregelen geselecteerd die de knelpunten moeten verholpen. Deze maatregelen zijn in een aanpak verwoord en zijn getoetst op basis van hun effectiviteit, efficiency, haalbaarheid en zichtbaarheid. Deze prioritering wordt zichtbaar in de keuze voor projecten in het uitvoeringsprogramma.

Vooruitlopend op de vaststelling van de structuurvisie kan in onderling overleg tussen partijen reeds worden gestart met de realisatie van projecten. Na de vaststelling door de gemeenteraad biedt de structuurvisie het kader voor de ontwikkeling van de wijk in de periode tot en met 2015.

Het document is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken; thema's in de wijk (hoofdstuk 3), knelpuntenanalyse (hoofdstuk 4), eindbeeld (hoofdstuk 5) en aanpak (hoofdstuk 6). In elk van deze hoofdstukken worden de hierboven genoemde aspecten besproken. Deze hoofdstukken worden voorafgegaan door het hoofdstuk communicatie en participatie. Hierin is aandacht voor de wijze waarop hiermee binnen de wijkontwikkeling omgegaan zal worden.

De concrete projecten die voortkomen uit de aanpak, zijn opgenomen in het bij deze structuurvisie behorende uitvoeringsprogramma.

2. communicatie en participatie

In het wijkontwikkelingsplan 'Gastvrij Gouda Oost' uit 2000 is apart aandacht besteed aan communicatie. De gemeente en de Goudse woningcorporaties geven daarin aan dat zij communicatie zien als een middel om de wijkontwikkeling te laten slagen. Hiertoe willen zij meer doen dan alleen de wettelijk voorgeschreven communicatie.

Bij het wijkontwikkelingsplan hebben bewoners en belanghebbenden meegewerkt om de hoofdlijnen van het plan op te stellen. Communicatie en participatie gingen daarbij hand in hand. Bij de uitwerking en uitvoering van de wijkontwikkeling zullen zowel communicatie als participatie een belangrijk onderdeel blijven.

2.1 communicatie

2.1.1 *luisteren, informeren, betrekken*

Communicatie kan op een aantal manieren bijdragen aan de wijkontwikkeling.

Omdat een goed communicatieproces vooral uit luisteren bestaat, krijgt dat element van de communicatie veel aandacht. Voor een belangrijk deel gebeurt dat door het mogelijk maken van participatie bij de uitvoeringsprojecten (zie de volgende paragraaf). Maar ook door een zichtbare, fysieke plek in de buurt, waar iedereen met vragen en opmerkingen terecht kan: het informatiepunt wijkontwikkeling. Tijdens de openingsuren is hier iemand aanwezig die vragen in ontvangst kan nemen en die kan beantwoorden, of ervoor kan zorgen dat ze beantwoord worden. Het informatiepunt wijkontwikkeling is al in gebruik sedert april 2003 en zal een steeds belangrijker rol gaan spelen, naarmate er meer wijkontwikkelingsprojecten aan de gang zijn.

Communicatie is dé manier om informatie te geven over de activiteiten en de projecten die in het kader van de wijkontwikkeling op stapel staan of aan de gang zijn. Het gaat dan zowel over de inhoudelijke informatie (wat gaat er gebeuren) als om informatie over de manier waarop dat gaat gebeuren en hoe de planning er uitziet.

Wijkontwikkeling is geen zaak alleen van de gemeente en de woningcorporaties. Ook de bewoners en gebruikers van de wijk hebben een belangrijke rol in het slagen van de wijkontwikkeling. Daarbij helpt het als alle betrokkenen gemotiveerd en enthousiast zijn voor de wijkontwikkeling. Hieraan kan met communicatie bijgedragen worden.

Communicatie kan ook een rol spelen bij het veranderen van de beeldvorming van de wijk bij het grote publiek en bij het vergroten van de bekendheid van de inzet van wijkontwikkeling voor de wijk. De communicatie richt zich hiervoor specifiek op de publieke opinie. Verandering van de beeldvorming is echter een intensief en langdurig proces. Hieraan zal dan ook continu aandacht besteed moeten worden.

2.1.2 communicatieacties

Om met communicatie bij te dragen aan de wijkontwikkeling, zal er doelgericht en planmatig gecommuniceerd moeten worden. Daarom wordt er een communicatieplan opgesteld. Dit plan vormt de basis voor de communicatieacties bij de wijkontwikkeling. Op basis van dit plan worden verschillende communicatiemiddelen ingezet (onder andere nieuwsbrieven, informatiepunten wijkontwikkeling, teksten op website van gemeente en corporaties). Tevens wordt bij de opzet en uitvoering van (deel)projecten voor de wijkontwikkeling specifiek gekeken welke communicatieaanpak voor dat (deel)project geschikt is. Hiervoor wordt in alle (deel)projectplannen een communicatieparagraaf opgenomen.

2.2 participatie

Om wijkontwikkeling te laten slagen is participatie een belangrijk instrument. Gemeente en woningcorporaties hebben dan ook aangegeven dat participatieve uitvoering van de (deel)projecten van de structuurvisie van groot belang zijn. Zij hechten er groot belang aan dat de bewoners van de wijk betrokken worden bij de uitvoering van de wijkontwikkeling. Dit staat nog los van het gegeven dat bewoners, belanghebbenden en gebruikers van een wijk zelf ook meer invloed willen uitoefenen op wat er in hun wijk gebeurt. Bewoners, gemeente en woningcorporaties hebben daarbij wel een gemeenschappelijk belang: het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk.

2.2.1 belang van participatie

Het werken volgens een participatieve aanpak verhoogt de kwaliteit van een (deel)project, doordat er gebruik gemaakt wordt van wijkspecifieke kennis, ideeën en ervaringen. Daarnaast ontstaat door deze werkwijze meer draagvlak voor het project. Dit leidt tot eigen inzet, creativiteit en verantwoordelijkheid van de betrokken partijen en daarmee, samen met de uitvoering van het project, tot een verhoogde leefbaarheid in de wijk.

verschillend per (deel)project

Participatie is een van de vijf pijlers van de wijkontwikkeling en komt daarom bij alle (deel)projecten nadrukkelijk aan bod. Wel is het zo dat de mate van participatie en de vorm waarin de participatie plaatsvindt kan (en zal) verschillen per (deel)project. In de nota interactieve beleidsvorming 2000 van gemeente Gouda worden verschillende participatievormen onderscheiden en ook de woningcorporaties gebruiken al verschillende vormen van participatie. Bij de uitvoering van de wijkontwikkelingsprojecten is het nadrukkelijk de bedoeling om te werken met een participatieve aanpak. Per te realiseren project zal die aanpak verschillend zijn, omdat ieder project zijn eigen randvoorwaarden, doelstellingen en deelnemers heeft en participatie blijft natuurlijk maatwerk.

3. thema's in de wijk

3.1 inleiding

Gouda Oost heeft geen onverdeeld positief imago. De oorzaak daarvan ligt voornamelijk in een concentratie van sociale en economische problemen in de wijk. Daarnaast is er in Gouda Oost een flink aantal fysieke knelpunten. Een verbetering van de wijk wordt bereikt door sociale, fysieke en economische projecten in samenhang aan te pakken. De oplossing van fysieke knelpunten werken hierbij als katalysator voor het oplossen van sociale en economische problemen.

Ondanks de problemen zien veel bewoners in de wijk, en daarbuiten, Gouda Oost als een wijk met veel mogelijkheden. De kansen liggen in het multiculturalisme, de ligging van de wijk en de open ruimte in de wijk.

Dit hoofdstuk beschrijft de thema's die in de wijk een rol spelen en die van belang zijn bij de verbetering van de wijk. Het gaat dan om leefbaarheid, levensloopbestendigheid, veiligheid, maatschappelijk perspectief en economische positie.

Deze thema's worden hierna verder omschreven en vormen de samenhang tussen de verschillende aspecten die in de volgende hoofdstukken worden beschreven bij de knelpunten, het eindbeeld en de aanpak.

3.2 leefbaarheid

De leefbaarheid in Gouda Oost is in de afgelopen periode onder druk komen te staan. De sociale cohesie, de samenhang in de wijk, is in de afgelopen jaren afgenomen. Dit heeft aan de ene kant te maken met de maatschappelijke tendens tot individualisering en aan de andere kant met de instroom van nieuwe, allochtone bewoners in de wijk.

Om deze sociale samenhang te versterken is het wenselijk te investeren in activiteiten die mensen met elkaar in contact brengen. Sociale activering, culturele activiteiten gericht op het met elkaar kennismaken en samenwerken, sport, taaleducatie, het vasthouden van bewoners die actief zijn in de wijk, flatconciërges en buurtvaders, activiteiten van zelforganisaties, maar ook activiteiten als het brugproject, initiatieven voor een moedercentrum, zijn slechts enkele voorbeelden van de mogelijkheden.

Een ander aspect van leefbaarheid is dat er in Gouda Oost weinig gemeenschappelijke ruimte is om elkaar te ontmoeten, samen te komen of te spelen. Om dit te veranderen moeten corporaties en gemeente meer ontmoetingsplekken en speelruimte in de wijk maken en het autoverkeer en het parkeren op straat moet teruggedrongen worden. Daarnaast kan door met bebouwen te verdichten of 'de hoogte in te gaan', de beschikbare ruimte soms beter benut worden.

Het voorzieningenniveau in Gouda Oost vertoont een aantal tekortkomingen en dit wordt als een van de grotere knelpunten in de wijk gezien. Vanuit het oogpunt van leefbaarheid is een aanvulling en concentratie van het voorzieningenniveau wenselijk. Hiermee worden de dagactiviteiten van de wijkbewoners en de levensloopbestendigheid ondersteund maar ook de leefbaarheid en aantrekkingskracht van de wijk in bredere zin bevorderd.

Op het punt van sociale overlast zijn de knelpunten weliswaar beperkt maar soms nadrukkelijk aanwezig. Bewoners ervaren overlast van rondhangende jongeren en verkeersoverlast. Met name de rondhangende jongeren vragen een samenhangende aanpak van corporaties, gemeente, bewoners en politie. Gewenst is een activiteiten aanbod in de wijk dat voldoende breed en uitnodigend is en veilige en vandalismebestendige nieuwbouw. Voorbeelden van mogelijke activiteiten zijn het activeren van jongeren, het in beeld brengen en ondersteunen van risicjongeren en zo nodig passend reageren op onaanvaardbare vormen van overlast. De verkeersoverlast dient aangepakt te worden door een aantal gerichte maatregelen met betrekking tot 30 km zoning, geleiden van verkeer langs en door de wijk, en parkeren.

3.3 levensloopbestendigheid

Een van de grotere problemen in Gouda Oost is dat door de samenstelling van de woningvoorraad en het beperkte voorzieningenniveau de wijk niet levensloopbestendig is. Er zijn onvoldoende woningen beschikbaar voor starters en voor ouderen. Het effect hiervan is dat mensen op jongere en oudere leeftijd, of tussentijds wanneer zij lichamelijke beperkingen hebben, vaak gedwongen zijn om uit de wijk te verhuizen. Hierdoor gaat structureel een groep bewoners verloren voor de wijk, bewoners die juist belangrijk kunnen zijn voor sociale cohesie. Veranderingen in de woningvoorraad en aanvullingen en samenhang in het voorzieningenniveau zijn van belang om een wooncarrière mogelijk te maken en potentieel sociaal actieve bewoners vast te houden.

3.4 veiligheid

De gevoelens van onveiligheid hebben te maken met de toegenomen overlast van rondhangende jongeren en verkeersoverlast. Om de verkeersoverlast te verminderen kunnen maatregelen worden getroffen. Om overlast van rondhangende jongeren tegen te gaan, is het van belang dat er een voldoende aansluitend voorzieningenaanbod is. Ook het vandalismebestendig realiseren van nieuwbouw, en het nemen van inbraakpreventieve maatregelen bij zowel nieuwbouw als bestaande bebouwing, kan een bijdrage leveren aan de veiligheid.

Naast deze maatregelen werkt het versterken van de sociale samenhang. Bewoners worden hierdoor weerbaarder tegen gevoelens van (subjectieve) onveiligheid. Dit thema vraagt zeer nadrukkelijk om een samenhangende aanpak tussen bewoners, corporaties, gemeente en politie.

3.5 maatschappelijk perspectief

Op het punt van maatschappelijk perspectief scoort de wijk onder het stedelijke gemiddelde. Het gemiddelde inkomen per hoofd is lager dan in andere wijken; het aantal bewoners dat afhankelijk is van een uitkering en huursubsidie ontvangt, is hoger dan in andere wijken. Verder is het aantal voortijdig schoolverlaters (zonder startkwalificatie) hoger dan elders. Opvallend hierbij is overigens dat het aantal hoger opgeleiden in de wijk hoger ligt dan het stedelijk gemiddelde.

Het is een gedeeld belang in de wijk, niet alleen voor bewoners maar ook voor de corporaties en gemeente, om de uitkeringsafhankelijkheid van bewoners terug te dringen en de financiële positie te verbeteren. Daarnaast is het van belang om bewoners zo veel als mogelijk maatschappelijk actief te krijgen.

3.6 economische positie

De economische bedrijvigheid in Gouda Oost in de vorm van kleinschalige bedrijfjes en winkels is zeer beperkt aanwezig. Het niveau van de winkelvoorzieningen is ook beperkt, voor een compleet aanbod ontbreken nog enkele winkeltypen en ook het aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen en maatschappelijk ondernemerschap laat op zich wachten. Er is nog voldoende ruimte voor nieuwe initiatieven als bijvoorbeeld een huisarts, tandarts of sportschool. Bewoners ervaren dit als een gemis vanwege het negatieve effect op de leefbaarheid en de wijkeconomie (omzet en inkomensposities) in Gouda Oost. Voorts ontbreekt hiermee een deel van de levendigheid in de wijk. Kamer van Koophandel, gemeente en corporaties kunnen in het kader van de wijkontwikkeling bij dit thema de handen ineen slaan en door middel van voorlichting en ondersteuning de realisatie van kleinschalige bedrijvigheid stimuleren.

Een flankerende rol kunnen gemeente en corporaties hierbij vervullen door geschikte of geschikt te maken panden voor starters te inventariseren en/of realiseren en door (andere) belemmeringen voor starters weg te nemen.

De hierboven genoemde thema's kunnen uitgesplitst worden naar verschillende sociale, economische en fysieke aspecten. In de volgende hoofdstukken wordt voor elk van deze aspecten beschreven wat de knelpunten zijn, hoe het gewenste eindbeeld er uit ziet en welke aanpak nodig is om dit eindbeeld te bereiken.

4. knelpuntenanalyse

4.1 inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de door de gemeente, de corporaties en de bewoners gesignaleerde knelpunten in de wijk. De knelpunten zijn ondergebracht in de paragrafen: sociaal, economie, wonen, voorzieningen, milieu, cultuurhistorie en ruimtelijke hoofdstructuur. De wijk kent met name een concentratie van sociale en economische problemen, maar kent ook fysieke knelpunten.

4.2 sociale aspecten

Hoewel Gouda Oost vaak wordt gezien als een problemenwijk, scoort Gouda Oost op het thema sociale overlast vrij gunstig. Rondhangende jongeren vormen de belangrijkste ergernis. Bewoners hebben de zorg uitgesproken over (toegenomen) criminaliteit en drugsgebruik en een gevoel van onveiligheid. Het tekort aan voorzieningen, geringe betrokkenheid van bewoners en verschillend woongedrag zijn zwakke punten van de wijk.

Op maatschappelijk perspectief scoort Gouda Oost ver beneden het gemiddelde. Er is een hoog percentage langdurig werklozen⁴, relatief veel lage inkomensgroepen en een hoog percentage bewoners dat afhankelijk is van huursubsidie. Dit hangt samen met de relatief goedkope woningvoorraad in de wijk.

Een concentratie van sociaal-economisch zwakkere groepen bevindt zich met name in de centrumzone in Oosterwei, waardoor de knelpunten zich daar het sterkst uiten.

Aan de hand van de vier subprogramma's uit het sociaal beleidskader⁵ worden onderstaand per programma de knelpunten aangegeven.

4.2.1 *leren en werken*

Bewoners en andere betrokkenen beschouwen werkloosheid niet als een specifiek zorgelijk wijkprobleem in Gouda Oost. Wel moet op stedelijk niveau gewerkt worden aan het tegengaan van werkloosheid. Op wijkniveau maken de betrokkenen zich zorgen over de mogelijke opeenhoping van problemen in gezinnen met werkloosheid en over het mogelijke sociale isolement van de betrokkenen. Duidelijk is dat te veel jongeren vroegtijdig of met onvoldoende startkwaliteiten de school verlaten en daardoor een onderwijsachterstand hebben.

⁴ Het percentage ontvangers van een WW, bijstands- of WAO-uitkering is het dubbele van het stedelijke percentage.

⁵ Sociaal beleidskader Gouda 2003-2006 (april 2003).

4.2.2 *opgroeien en opvoeden*

Binnen het thema opgroeien en opvoeden is er met name overlast van rondhangende jongeren. Andere knelpunten die in de wijk rond dit thema worden ervaren zijn de aanwezigheid van te weinig sociaal-culturele voorzieningen (onder andere voor jongeren), onvoldoende activiteiten voor jonge kinderen en het ontbreken van een eigen onderwijsvoorziening in de wijk.

Daarnaast is zorgelijk dat veel leerlingen uit de wijk binnen de zogenaamde gewichtenregeling⁶ vallen en de wijk volgens de SE-score⁷ een hoge sociaal-economische achterstand heeft.

4.2.3 *leefbaarheid en veiligheid*

Het belangrijkste knelpunt is dat de sociale cohesie in de wijk⁸ is afgenomen, waarbij overlast van rondhangende jongeren en toenemende gevoelens van (sociale) onveiligheid zijn ontstaan.

Daarnaast wordt het beperkte voorzieningen- en activiteitsniveau in de wijk als een beperking van de leefbaarheid ervaren. Er zijn te weinig mogelijkheden voor sport, cultuur en ontspanning in de wijk, waardoor bewoners elkaar minder ontmoeten.

Door de eenzijdige woningvoorraad en de onvoldoende mogelijkheden voor een wooncarrière in de wijk vertrekt een deel van de groepen die zorg moeten dragen voor het draagvlak in de wijk. Gedacht moet worden aan gezinnen met kinderen, eigenaren van koopwoningen, bewoners die al lange tijd in de wijk wonen en ouderen die niet meer werken met een goede inkomenspositie. Het is dan ook van groot belang te trachten deze groepen vast te houden.

4.2.4 *zorg en diversiteit*

Door de combinatie van gezinsverdunding, vergrijzing en een toename van het aantal éénpersoons huishoudens ontstaat een groeiende behoefte aan woonzorgcombinaties met voldoende mantelzorg en alternatieve sociale netwerken in de wijk. Maatschappelijke- en zorgvoorzieningen zijn onvoldoende waardoor het voor ouderen en andere zorgbehoevende mensen niet goed mogelijk is in de wijk te blijven wonen. Ook het beperkte aantal geschikte woningen speelt hierin een rol.

Tevens is er een groep bewoners die slecht voor zichzelf kan zorgen en met enige regelmaat overlast veroorzaakt.⁹ Ook hulpbehoevende ouderen kunnen soms slecht voor zichzelf zorgen

⁶ In het basisonderwijs is een speciale regeling opgenomen die ervoor zorgt dat scholen met een relatief hoog aantal kinderen in een genormeerde achterstandssituatie extra geld en formatie voor de aanpak van deze (genormeerde) achterstand krijgen. Deze achterstand wordt bepaald aan de hand van het opleidingsniveau en/of het land van herkomst van de ouders van de leerling.

⁷ SE-score is de sociaal-economische score van de wijk. Een gewogen score waarmee de relatieve (ten opzichte van de rest van Gouda) sociaal-economische achterstand van de bewoners van de wijk aangeduid wordt.

⁸ Dit heeft te maken met de maatschappelijke tendens tot individualisering, maar kan mede veroorzaakt zijn door de sterke groei van het aantal allochtone inwoners in de afgelopen jaren in de wijk.

⁹ Te denken valt bijvoorbeeld aan psychiatrische patiënten, drugsverslaafden en (geestelijk) hulpbehoevende ouderen; de problemen betreffen vaak maar enkele mensen in de wijk maar de overlast voor anderen in de woonomgeving is veel breder; via een specifiek meldpunt kan gezorgd worden voor een snelle probleemsignalering en gecoördineerde aanpak.

en zijn afhankelijk van de beperkte voorzieningen in de wijk. Tot slot is er een belangrijk deel van de bevolking, met name de oudere Marokkaanse bewoners, dat niet volledig participeert in het maatschappelijk leven en slecht gebruikmaakt van het voorzieningenaanbod.

4.3 economie

Belangrijke economische knelpunten in het kader van de wijkontwikkeling zijn het beperkte niveau van winkels en bedrijven, de gemiddeld lage(re) inkomenspositie van bewoners in de wijk, de beperkte werkgelegenheid in de wijk en de ondersteuning van startende ondernemers. In samenhang zorgen deze knelpunten ervoor dat de inkomenspositie van bewoners in de wijk matig is. Ondernemers zijn minder geneigd een onderneming te starten in de wijk of vertrekken uit de wijk. Het voorzieningenniveau kalft voor bewoners hiermee af, waardoor bewoners die het zich kunnen veroorloven de wijk verlaten. Dit zorgt voor een negatieve spiraal. De economische maatregelen zijn erop gericht om in samenhang tussen de corporaties, Kamer van Koophandel en gemeente deze negatieve ontwikkeling te stoppen en te keren. Dit heeft niet alleen effect op de bedrijvigheid en inkomensposities, maar draagt ook bij aan de activering van wijkbewoners, de leefbaarheid en de attractiviteit van de wijk in algemene zin.

4.4 wonen

Net als in andere Goudse woonwijken is het woonmilieu van Oost te typeren als een buiten-centrum woonmilieu. De vraag naar dit woonmilieu neemt af ten gunste van centrumstedelijke en groenstedelijke woonmilieus. De woningvoorraad in Oost is eenzijdig van opbouw¹⁰. Meer dan de helft valt in de sociale huursector en twee derde van de woningen bestaat uit meergezinswoningen. De meergezinswoningen zijn voornamelijk gebouwd in de vorm van relatief kleine portiekflats of galerijflats zonder lift, in soms dicht op elkaar staande blokken. Het gaat vaak om goedkope woningen. Deze eenzijdigheid doet zich vooral voor in de buurten Vreewijk en Oosterwei en geldt minder voor Sportbuurt. Vooral in die delen van de wijk is de bebouwing eenzijdig en saai.

Door deze eenzijdige opbouw zijn er weinig mogelijkheden voor een wooncarrière. Veel mensen met midden- en hogere inkomens bewonen de goedkope woningen, waardoor deze woningen niet beschikbaar komen voor jongeren en starters. Door gebrek aan alternatieven voor hogere inkomens ontstaat een tekort aan goedkope woningen.

Tegelijkertijd draagt de grote hoeveelheid kleine en goedkope woningen bij aan een negatief imago van de wijk, aangezien draagkrachtige mensen, zodra mogelijk, de wijk verlaten.

Daarnaast biedt de woningvoorraad voor ouderen en/of mensen met een handicap of zorgbehoefte onvoldoende mogelijkheden om in de wijk te kunnen blijven wonen. Er zijn nauwelijks aanpasbaar gebouwde woningen, laat staan levensloopbestendige woningen. Ook het aantal aangepaste woningen is onvoldoende. Verder zijn er te weinig woonzorgwoningen in de wijk.

¹⁰ 36% koop, 54% sociale huur, 9% particuliere huur.

4.5 voorzieningen

Knelpunten in de wijk hebben betrekking op zowel commerciële voorzieningen, met name winkels, als niet-commerciële voorzieningen zoals onderwijs, zorg, cultuur en sport.

4.5.1 *het winkelcentrum*

Het winkelcentrum in Oosterwei is verouderd. De winkels lopen terug in aantal en winkelpanden komen leeg te staan. Ook zijn er nog winkels in twee andere buurten. Dit draagt niet bij aan het creëren van een centraal ontmoetingspunt in de wijk. Door de geringe aantrekkingskracht van het winkelcentrum is het voor winkeliers moeilijk het hoofd boven water te houden. De twee grotere supermarkten hebben wat dat betreft minder problemen: beide hebben plannen om uit te breiden.

Een belangrijk signaal dat het voorzieningenniveau terugloopt, is het verdwijnen van het postagentschap en de pinautomaat. Hiervoor moet men nu naar andere wijken. Dit is vooral voor ouderen en anderen die minder mobiel zijn, een probleem.

Over het algemeen wordt voor deze groepen bewoners de aanwezigheid van een buurtwinkel, een postagentschap en een huisarts als een belangrijke voorwaarde voor de leefbaarheid gezien. Zowel een huisarts als een postagentschap ontbreken op dit moment in Oost.

4.5.2 *niet commerciële voorzieningen onderwijs*

Gouda Oost beschikt niet over een eigen basisschool, de enige basisschool in de wijk is een dependance en daardoor afhankelijk van besluiten over onder meer hun voortbestaan van de 'moeder' school elders in de stad.

welzijn en zorg

Voor zorg en dienstverlening zijn onvoldoende voorzieningen in de wijk. Zorgsteunpunten met 24-uurs zorg ontbreken binnen een straal van 200 meter van de woningen voor oudere en zorgbehoevende mensen. Verder ontbreekt in de Sportbuurt een activiteitscentrum en zijn er te weinig voorzieningen voor jongeren.

Uit een onderzoek onder schoolkinderen in de wijk is gebleken dat zij redelijk tevreden zijn over het leefklimaat en de veiligheid in de wijk. Waar zij wel wensen bij hebben is het activiteitenaanbod.

sport

De voorzieningen in de wijk op het gebied van sport zijn voldoende. De sportvoorzieningen zijn veelal stedelijk en maar in beperkte mate wijkgericht. De voorzieningen vragen aandacht op een aantal punten. Zo zijn de beschikbare velden (ruimtelijk) onevenwichtig verdeeld over de aanwezige sportverenigingen en is de kwaliteit van de aanwezige sporthal de Springers niet optimaal.

cultuur

Culturele voorzieningen zijn slechts mondjesmaat in de wijk gevestigd. Er is geen (dependance van de) bibliotheek in de wijk.

4.6 milieu

Uit de milieukansenkaart die is opgesteld voor Gouda Oost blijkt dat er geen ernstige milieu-problemen zijn in de wijk. De belangrijkste knelpunten op het gebied van milieu zijn:

- langs de Joubertstraat wordt op enkele punten de grenswaarde voor de luchtkwaliteit overschreden
- er is geluidsoverlast in de Joubertstraat en de Sportlaan als gevolg van verkeersbewegingen
- de waterkwaliteit is matig, dit is ook ongunstig voor de waterkwaliteit van de Reeuwijkse plassen
- een groot deel van de woningen heeft een slechte energieprestatie
- het groen is op enkele uitzonderingen na van weinig ecologische waarde.

4.7 cultuurhistorie

Ten aanzien van de cultuurhistorie zijn momenteel geen knelpunten benoemd voor Gouda Oost.

4.8 ruimtelijke hoofdstructuur

Bij de ruimtelijke structuur wordt onderscheid gemaakt in enerzijds de ruimtelijke verbanden tussen Gouda Oost en de rest van Gouda en anderzijds de verbanden binnen de wijk zelf.

4.8.1 positie in de stad en interne samenhang

De relaties van Gouda Oost met de overige delen van de stad zijn redelijk goed. De wijk ligt tussen Kort Haarlem en Goverwelle en is naar beide wijken goed ontsloten. Ontsluiting van de wijk voor autoverkeer vindt plaats via de Joubertstraat aan de westzijde van de wijk en de Sportlaan aan de zuidzijde. Ook het langzaam verkeer maakt van deze wegen gebruik. Fietsers en voetgangers gebruiken daarnaast de Voorwillenseweg aan de noordkant van de wijk.

De samenhang tussen de verschillende buurten in de wijk laat op sommige punten te wensen over. Een onvoldoende samenhang tussen de buurten wordt voornamelijk veroorzaakt door sociaal-maatschappelijke verschillen tussen de buurten. Dit geldt niet voor de relatie Oud Goverwelle en Oosterwei. De buurt Oud Goverwelle wordt ruimtelijk gescheiden van de rest van Gouda Oost (i.c. Oosterwei) door tussenliggende sportvelden.

Doordat de sportvelden niet doorsneden zijn, is de verbinding tussen de buurten Oosterwei en Sportbuurt onduidelijk en beperkt. De Sportbuurt maakt dan ook logischerwijs onderdeel uit van de wijk Goverwelle. Wat betreft zorg en voorzieningen maken deze buurtbewoners vooral gebruik van de faciliteiten in Goverwelle.

Het winkelcentrum in Oosterwei rond De Rijkestraat wordt onvoldoende als centrum van het westelijk deel van Oost gezien en fungeert daarmee onvoldoende als ontmoetingsplaats.

4.8.2 *verkeer*

In de wijk zijn geen knelpunten benoemd met betrekking tot de verkeersstructuur, wel wordt aangegeven dat zich steeds vaker verkeersonveilige situaties voordoen. Het toenemende autobezit en gebruik staan op gespannen voet met de verblijfsfunctie van het gebied. Te hard rijden en parkeeroverlast zijn de voornaamste klachten.

sportlaan

De Sportlaan is hierbij in het bijzonder genoemd. De functie en de inrichting van de Sportlaan zijn niet voor alle weggebruikers even duidelijk. De weg wordt veel gebruikt door doorgaand verkeer, hetgeen ongewenst is. In de huidige situatie is de route Sportlaan/Estafetteweg/De Wissel een veel gebruikte route van en naar Gouda Oost, met name in de spits.

Bewoners van het oostelijke deel van de Sportlaan klagen over lawaai en stank van (vracht)verkeer op de Sportlaan. Dankzij (het type van) de snelheidsremmende maatregelen is er onbedoeld meer geluidsoverlast als gevolg van optrekken en afremmen van auto's.

Tevens maken bus- en autoverkeer gebruik van dezelfde ruimte, waardoor fietsers zich onveilig voelen door achteropkomend verkeer.

joubertstraat

Een ander belangrijk knelpunt op het gebied van verkeer is de Joubertstraat. Dit is de (inter)wijk-verbinding door Gouda Oost. Op deze weg wordt vaak vrij hard gereden. Fietsers op de Joubertstraat voelen zich opgejaagd door het autoverkeer, doordat de rijbaan smal is en er geen aparte fietsvoorzieningen zijn. Verkeer uit de zijstraten heeft slecht zicht op verkeer in de Joubertstraat, doordat een aantal uitritten foutief is aangelegd en doordat geparkeerde auto's te dicht bij de uitrit staan waardoor de zichthoek te klein is.

De oversteekpunten op de Joubertstraat zijn niet goed zichtbaar voor autoverkeer. Er zijn veel oversteekplaatsen achter elkaar waardoor de attentie van de automobilist verslapt. De bebording is verscholen tussen de bomen. Ook in de rest van de wijk zijn de oversteekpunten niet duidelijk genoeg gemarkeerd en niet in combinatie met een snelheidsremmende voorziening aangelegd.

overige knelpunten

Naast de knelpunten in de Joubertstraat en de Sportlaan worden de volgende knelpunten ten aanzien van verkeer door bewoners vaak genoemd:

- op de Eendrachtsweg, Verzetslaan, De Rijkestraat, Wiardi Beckmanstraat, Rutgersstraat, Dunantsingel, Estafetteweg en Marathonlaan wordt te hard gereden
- deze wegen zijn slecht te overzien vanuit de zijstraten
- op de Voorwillenseweg rijdt illegaal autoverkeer
- op de hoofd fietsroutes ontbreken de juiste voorzieningen, waardoor:
 - brommers te hard rijden op de Voorwillenseweg
 - fietsers op enkele punten in de verdrukking komen en op voetpaden rijden.

4.9 openbare ruimte en parkeren

4.9.1 openbare ruimte

De structuur van het water en groen leveren geen echte knelpunten op in de wijk; er is voldoende open water en groen aanwezig. Wel worden functies van de groen- en watergebieden onduidelijk gevonden. Het voornaamste knelpunt in relatie tot de openbare ruimte is daarnaast dat de buurten als saai en monotoon worden ervaren met eenzijdige of onduidelijke bestemming van groen en water.

Meer specifiek wordt daarover gezegd:

- de water- en groenplaatsen zijn slecht zichtbaar
- de water- en groenplaatsen worden nauwelijks of oneigenlijk gebruikt
- er zijn weinig natuurlijke ontmoetingsplekken
- het aanwezige water is fantasieloos vormgegeven en wordt onvoldoende verzorgd.

Hierdoor is een onoverzichtelijke (groene) openbare ruimte ontstaan, die van niemand lijkt te zijn. Dit versterkt het gevoel van onveiligheid, met name in de minder drukke perioden van de dag. Daarnaast bestaat - niet geheel ten onrechte - de indruk dat er een achterstand is in het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het zuidelijke deel van Oosterwei is er wat dat betreft het ergst aan toe. Eén van de oorzaken hiervan is een verzakte bodem. Dit is overigens tegelijkertijd de buurt waar het openbaar gebied het meest intensief wordt gebruikt. Al met al is er in Gouda Oost slechts een matige waardering voor de woonomgeving en een weinig positief oordeel over het uiterlijk van de wijk.

4.9.2 parkeren

Veel klachten met betrekking tot parkeren gaan over ongeordend of fout parkeren en te krappe straatprofielen met parkeren op het trottoir. Aandachtslocaties zijn:

- Verzetslaan, tussen Walraven van Hallaan en Teldersstraat. Oorzaak: parkeren op straat waardoor ruimte voor bevoorradersverkeer ontbreekt.
- Bij De Oostvogel wordt ongeordend geparkeerd bij begin- en eindtijden van de school. Oorzaak: geen parkeerruimte voor met name taxibusjes op eigen terrein.
- Op de hoek Voorwillenseweg - Joubertstraat wordt deels op het trottoir geparkeerd en dit levert problemen op voor passerend verkeer. Er zijn parkeerders die deels op de detectielus van de verkeersregelinstantie staan en hiermee ten onrechte de regeling beïnvloeden; het trottoir wordt belemmerd voor voetgangers. De belangrijkste oorzaak hiervan is de beperkte ruimte. Dit komt doordat bewoners van de nieuwe woningen soms de ruimte die bedoeld was voor parkeren als tuin gebruiken.
- Auto's staan ongeordend geparkeerd bij de kruising Voorwillenseweg - Dobbestraat. Dit komt doordat er geen parkeerruimte gemarkeerd is.
- Geparkeerde auto's op de hoeken van de Dercksenstraat en Boelhouterstraat met de Vrijheidslaan belemmeren het uitzicht op kruisend verkeer. Oorzaak: parkeren te dicht bij de hoek; ook is de rijbaan van de Dercksenstraat en Boelhouterstraat te smal voor verkeer in twee richtingen en parkeren aan twee zijden op het trottoir.

In het algemeen kan gezegd worden dat er wel capaciteitsproblemen zijn op gebied van parkeren, maar deze zijn nergens structureel van aard. De genoemde capaciteitsproblemen zijn:

- bij de flats aan de Dunantsingel wordt regelmatig geparkeerd door winkelend publiek, doordat op spijstijden niet voldoende parkeergelegenheid in de directe omgeving van de winkels is
- overdag is het druk op de Goejanverwelledijk en 's avonds en 's nachts in de omgeving van de Gedenkiaan
- de gehele dag is de Joubertstraat goed bezet, maar in de omgeving is voldoende ruimte

5. beschrijving eindbeeld

5.1 inleiding

In dit hoofdstuk wordt een eindbeeld geschetst van hoe de wijk er in 2015 uit zou moeten zien. Het hier geschetste eindbeeld is het streefbeeld en voorziet in een oplossing van een groot aantal gesignaleerde knelpunten en is geschetst op basis van de kennis en de wensen zoals deze door bewoners, corporaties en de gemeente op tafel is gelegd.

Op sommige onderdelen zal het eindbeeld verder van de huidige situatie verwijderd zijn dan op andere delen. Op sommige vlakken zal in de komende periode dan ook een grotere inspanning geleverd moeten worden dan elders. In het hoofdstuk Aanpak komen de te nemen stappen en maatregelen aan bod.

Evenals in het vorige hoofdstuk wordt ook hier de route gevolgd langs de aspecten: sociaal, economisch, wonen, voorzieningen, milieu, cultuurhistorie, ruimtelijke hoofdstructuur en openbare ruimte.

Bij het opstellen van het eindbeeld is steeds rekening gehouden met de technische, financiële en organisatorische mogelijkheden die er, voorzover nu al bekend, zijn om dit eindbeeld te realiseren. Met andere woorden: dit eindbeeld is weliswaar een streefbeeld maar is naar verwachting uitvoerbaar binnen een termijn van circa dertien jaar, onvoorziene omstandigheden daargelaten. Uitgangspunt voor het eindbeeld vormen de huidige politieke, economische en maatschappelijke situatie en de verwachte ontwikkelingen daarbinnen.

5.2 sociaal

5.2.1 *leren en werken*

Door middel van een stedelijke aanpak, met waar mogelijk (sociale) activering op wijkniveau, heeft een krachtige bestrijding van de werkloosheid plaatsgevonden. Dit is gebeurd met een gezamenlijke inspanning van de gemeente, welzijnsorganisaties, reïntegratiebedrijven en sociaal werkers in de wijk.

Hierbij zijn de volgende resultaten behaald:

- werkzoekenden zijn blijvend op de reguliere arbeidsmarkt toegetreden en fase 4-werklozen¹¹ zijn sociaal geactiveerd;
- het uitzendbureau dat gevestigd is in de wijk heeft bijgedragen aan het afstemmen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in en rond de wijk;

¹¹ Fase 4-werklozen zijn langdurig werklozen met zeer geringe kans op werk

- er is sociaal-economische achterstand weggenomen bij mensen en er is voorkomen dat jongeren vroegtijdig school hebben verlaten.

De precieze kwantificering van de bovengenoemde doelen, en de daarvoor beschikbare middelen, worden jaarlijks door de gemeenteraad in de programmabegroting vastgesteld.

5.2.2 opvoeden en opgroeien

Er is een nieuw levendig centrum in de wijk ontstaan waarin een buurthuis, winkels en voorzieningen voor onderwijs, welzijn, zorg en cultuur zijn geclusterd.

Het sociaal-culturele wijkteam heeft gezamenlijke activiteiten voor de buurt ondersteund en heeft deze ook zelf georganiseerd. Er zijn voldoende activiteiten voor de jeugd en de jongeren georganiseerd, veelal gekoppeld aan het buurthuis en de brede school. Het buurthuis in het centrum is uitgegroeid tot dé ontmoetingsplaats in de wijk en heeft een belangrijke inloopfunctie gekregen voor jongeren. Tevens heeft de wijk een eigen zelfstandige basisschool gekregen (zie voorzieningen).

Door wijzigingen in de bevolkingssamenstelling van de wijk en de schoolpopulatie van de basisschool is het aandeel leerlingen uit achterstandsgroepen afgenomen; de intenties zijn er in bredere zin op gericht geweest de school in Oosterwei weer een gemengde schoolpopulatie te laten hebben met allochtone en autochtone leerlingen en leerlingen met en zonder een 'gewichtenscore'. Door wijzigingen in de bevolkingssamenstelling maar ook door het sociaal-economisch en het onderwijsbeleid is de achterstand afgenomen. De relatief hoge SE-score, die een maat is voor de achterstand, is uiteindelijk verlaagd tot het stedelijk gemiddelde.

5.2.3 leefbaarheid en veiligheid

Gouda Oost heeft zich ontwikkeld tot een wijk, waarin verschillende culturen en huishoudens met elkaar samenleven. Om dit te bereiken is het in de wijk mogelijk gemaakt sportieve, recreatieve en educatieve activiteiten te ontplooiën. Dit heeft de leefbaarheid en veiligheid in de wijk vergroot.

Verder is door fysieke en sociale maatregelen de wijk aantrekkelijker geworden voor meerdere categorieën bevolkingsgroepen. Daardoor is een evenwichtige demografische en sociaal-economische bevolkingsopbouw (gevarieerde bevolkingssamenstelling, meer variatie in inkomensklassen) ontstaan. Mede als gevolg hiervan is het woongedrag verbeterd en is een grotere en actievere maatschappelijke betrokkenheid van de bewoners onderling en met de wijk bereikt.

5.2.4 zorg en diversiteit

De groeiende behoefte aan zorg en welzijn is opgevangen door het aanbod aan zorg, hulp- en dienstverlening en activiteiten te vergroten. Dit is gebeurd in combinatie met het aanbieden van de voor ouderen en zorgbehoevenden geschikte woningen. De aanwezige mantelzorg en alternatieve sociale netwerken zijn eveneens versterkt.

5.3 economie

In de wijkontwikkelingsperiode is een samenhangend en gewenst winkelniveau opgebouwd. Kleinschalige bedrijvigheid en maatschappelijk ondernemerschap (zoals bijvoorbeeld huisarts, fysiotherapeut en consultatiebureau) zijn versterkt en uitgebreid. Waar mogelijk zijn de bedrijvigheid en investeringen in de wijk verder aangejaagd door extra (ICT) investeringen in de wijk. Hiervoor is nieuwe vestigingsruimte ontwikkeld, zowel in nieuwbouw als bestaande oudbouw.

Onderdeel hiervan is geweest het inventariseren van bestaande ruimten die geschikte waren of geschikt gemaakt konden worden voor starters. De geïnventariseerde ruimten zijn in een centrale database ondergebracht, en met de Kamer van Koophandel zijn voorlichtingsbijeenkomsten en trainingen verzorgd voor startende (en net gestarte) ondernemers. Tevens is in samenwerking met de Kamer van Koophandel en gevestigde ondernemers een netwerk ontwikkeld waarin startende ondernemers gebruik kunnen maken van kennis en ervaringen die eerder zijn opgedaan.

Voorts is een speciale ruimte voor startende ondernemers in de wijk ingericht, waarin starters een ruimte kunnen huren en gebruik kunnen maken van gemeenschappelijke voorzieningen zoals een conciërge, trainings- en vergaderruimte, een computernetwerk, enzovoort. Tot slot is in deze periode door de gemeente een economisch beleid ontwikkeld dat bedrijvigheid weliswaar waar nodig reguleert maar tevens stimulerend en versterkend werkt.

Deze maatregelen zullen uiteindelijk resulteren in het versterken van de wijk economie en de werkgelegenheid in de wijk. Het economisch beleid levert hiermee een bijdrage aan de leefbaarheid en de toekomstperspectieven in de wijk.

5.4 wonen

Gouda Oost is omgevormd tot een aantrekkelijk en levensloopbestendig groenstedelijk woonmilieu met mogelijkheden voor een wooncarrière.

Daarbij is het aantal woningen tenminste gehandhaafd en tegelijkertijd is een hoogwaardige openbare ruimte ontstaan. Het sfeerbeeld is appartementen in het groen, afgewisseld met eengezinswoningen, voor uiteenlopende doelgroepen.

Om de openbare ruimte te behouden zijn de nieuwe woningen zoveel mogelijk voorzien van inpandige parkeergarages. De parkeergarages zijn uiteraard veilig en toegankelijk voor gehandicapten gebouwd.

Alle nieuwe woningen en waar mogelijk ook bestaande woningen voldoen aan kwaliteitseisen als Woonkeur, het Politiekeurmerk Veilig wonen en de intentieverklaringen voor Duurzaam bouwen, onderhouden en beheren.

De woningvoorraad in 2015 is gevarieerd in eigendom, type, prijsklasse en grootte. De wijk biedt een ruime keuze uit huur- en koopwoningen in gestapelde en ongestapelde bouw voor: starters en doorstromers, lagere en hogere inkomensgroepen, jongeren en ouderen, autochto-

nen en allochtonen, één- en meerpersoonshuishoudens, mensen zonder en met handicap en gezonde en zorgbehoevende mensen.

De woningvoorraad en de zorg zijn beter op elkaar afgestemd. De woonzorgwoningen zijn vooral op loopafstand (maximaal 200 meter) van de zorgsteunpunten gevestigd. Vormen van beschut wonen zijn ook wel daarbuiten gerealiseerd. Er zijn aangepaste en aanpasbare woningen toegevoegd.

Dit alles is bereikt door een deel van de bestaande voorraad aan te passen en met name door middeldure, dure en nieuwe appartementen toe te voegen.

De woningvoorraad in het oostelijk gedeelte van Gouda (of beter gezegd: van de wijken Kort Haarlem en Goverwelle¹²) kan door het woningbouwprogramma in de periode 2003-2014 als volgt veranderd zijn¹³:

Kort Haarlem

Koopwoningen	van 54%	naar 59%
Meergezinswoningen	van 38%	naar 39%
Goedkope woningen	van 65%	naar 58%
Dure woningen	van 14%	naar 19%

Goverwelle

Koopwoningen	van 60%	naar 61%
Meergezinswoningen	van 19%	naar 21%
Goedkope woningen	van 33%	naar 32%
Dure woningen	van 35%	naar 36%

Deze woningdifferentiatie is een richtbeeld dat afhankelijk van economische ontwikkelingen en nadere politieke besluitvorming rondom de Woonvisie en na overleg met alle betrokken partijen bijgesteld wordt.

Dit alles vergroot de mogelijkheden voor een wooncarrière en maakt de wijk meer levensloopbestendig.

5.5 voorzieningen

5.5.1 *het winkelcentrum*

In het hart van Oost, rondom de kruising van de belangrijkste noord-zuid wateras en oost-west lopende Dunantsingel - Verzetslaan, is een duidelijk herkenbaar centrum voor de wijk ontstaan.

¹² Het is juister de effecten op dit schaalniveau te bekijken en te vergelijken.

¹³ Over de woningaantallen waarop deze percentages zijn gebaseerd, is nog niet in gezamenlijkheid door gemeente en woningcorporaties besloten.

In het centrum van de wijk zijn de commerciële en niet-commerciële voorzieningen gebundeld en gecombineerd met een flink aantal nieuw gebouwde woningen. Hiermee is het een levendige ontmoetingsplaats voor de wijk geworden, in het bijzonder voor de bewoners van Vreewijk en Oosterwei.

Bijna alle wijkvoorzieningen zijn geconcentreerd in het centrum van de wijk. Het aanbod bestaat uit winkels en voorzieningen voor onderwijs, welzijn, zorg en cultuur. Het centrum heeft de klein-schaligheid die past bij een wijk van deze omvang, maar kent één uitzondering: een grote supermarkt. Deze heeft ook bewoners van buiten Gouda Oost aangetrokken, en zodoende de werking van het centrum versterkt. Dit voordeel weegt op tegen het extra verkeer dat daarmee wordt aangetrokken.

De nieuwe woningen in het centrum van de wijk zijn grotendeels als appartementen voor ouderen en andere groepen met een (potentiële) zorgvraag gerealiseerd. Deze zijn gelegen op minder dan 200 meter (loop)afstand van één van de zorgsteunpunten met 24-uurs zorg.

De commerciële wijkvoorzieningen die zijn gevestigd, zijn voornamelijk winkels: twee supermarkten (waaronder mogelijk één Marokkaanse), en diverse, kleinere winkeltjes. Verder is er een apotheek en een geldautomaat opgenomen. Ook is een uitzendbureau in de wijk gevestigd.

Ook zijn er semi-commerciële voorzieningen (huisartsen, een sportmedisch adviescentrum, fysiotherapeut, gezinszorg, een kinderdagverblijf) en een postagentschap, gevestigd in het centrum van de wijk.

5.5.2 niet commerciële voorzieningen onderwijs

De wijk heeft een eigen zelfstandige basisschool gekregen met een geheel eigen wervend concept. De brede school heeft op basis van haar concept ook leerlingen uit aangrenzende wijken getrokken, maar is primair op de eigen wijk gericht. Kenmerken van de school zijn de voor- en buitenschoolse activiteiten, een grotere betrokkenheid van ouders en zorgverbreding gericht op het vroegtijdig oppakken van probleemsignalen van kinderen.

Deze school heeft een kernrol gespeeld in het zogenaamde kindcluster in Gouda Oost, in samenhang met voorzieningen als kinderopvang, breedtesport, en dergelijke.

welzijn en zorg

Er zijn veel voorzieningen voor welzijn en zorg gerealiseerd die de wijk levensloopbestendig hebben gemaakt. Zo zijn er in Oosterwei en de Sportbuurt een zorgsteunpunt met 24-uurs zorg en een activiteitencentrum gevestigd. Een gezondheidscentrum is onderdeel gaan uitmaken van het zorgsteunpunt in het centrum van de wijk. Tevens zijn er kleinschalige woonzorgcomplexen en geclusterde woningen in de nabijheid van de zorgsteunpunten gevestigd. De voorzieningen zijn zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan de specifieke wensen van de verschillende bevolkingsgroepen. Dit was nodig vanwege de relatief grote populatie Marokkanen en andere allochtonen die in de wijk zijn blijven wonen. Een en ander is dan ook in samenspraak met onder andere de (Marokkaanse) ouderen tot stand gebracht. De zorgkruispunten met 24-uurs (intramurale) zorg van waaruit ook de zorgcoördinatie (centraal loket) voor hulp en

dienstverlening in de verschillende delen van Oost wordt verzorgd, zijn in de wijken Kort Haarlem en Goverwelle¹⁴ gelegen.

Daarnaast zijn in de wijk voldoende activiteiten voor jongeren georganiseerd. Deze zijn veelal gekoppeld aan het buurthuis en de brede school. Het buurthuis in het centrum heeft als dé ontmoetingsplaats in de wijk een belangrijke inloofunctie voor jongeren gekregen. Organisaties die zich op jongeren richten, hebben hen hier op een eenvoudige, informele manier bereikt. In het centrum is één gebedshuis gevestigd voor de relatief grote groep moslims in de wijk.

sport

Aan de sportvelden heeft een verplaatsing plaatsgevonden voor een efficiënt gebruik. De verdeling is aangepast aan de veranderde omvang en behoefte van de twee actieve sportverenigingen. De velden zijn logischer en efficiënter gepositioneerd in de beschikbare ruimte. Ook zijn de voorzieningen meer op de wijk gericht.

cultuur

De voor de wijk benodigde culturele voorzieningen, zijn gevestigd in het centrum voor de wijk. Culturele activiteiten zijn veelal georganiseerd vanuit het buurthuis. Voor de bibliotheek moet nog wel gebruik worden gemaakt van stedelijke voorzieningen.

5.6 milieu

Woningen, (woon)gebouwen en woonomgeving zijn toekomstgericht gebouwd, verbeterd of ingericht. Dit betekent dat deze duurzaam, veilig, gezond levensloopbestendig zijn gebouwd. Gebouwen en hun omgeving voldoen niet alleen aan wettelijk bouweisen maar ook aan kwaliteitseisen die zijn opgenomen in kwaliteitskeurmerken. Het gaat dan om onder andere de regionale intentieverklaringen voor duurzaam bouwen, verbeteren en onderhouden die zijn gebaseerd op de nationale pakketten duurzaam bouwen, in Woonkeur en in Politiekeurmerk Veilig Wonen. Deze eisen zijn in de loop der jaren telkens bijgesteld op basis van voortschrijdend inzicht. De kansen op het gebied van milieu¹⁵ zijn optimaal benut. Om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren, zijn kleinschalige waterzuiverende gebieden aangelegd, evenals natuurvriendelijke oevers waar hiervoor ruimte was.

5.6.1 energieprestatie

Energiebesparing en toepassing van duurzame energie is ingezet waar mogelijk. Voor bewoners heeft dit geleid tot comfortverbetering en lagere energielasten. De school in de wijk is, mede om educatieve redenen, voorzien van zonne-energiesystemen en levert zo een bijdrage

¹⁴ Zorg- en dienstverlening intern en aan huis en activiteitenaanbod voor ouderen, waaronder een hulp- en vraagloket voor ouderen en allochtonen.

¹⁵ In de milieukansenkaart voor Gouda Oost is aangegeven welke kansen er liggen voor milieuverbetering in de wijk-ontwikkeling. Meest kansrijk zijn de onderwerpen water, groen en energie in Gouda Oost.

aan de doelstelling van de gemeente om minimaal 15 procent van het energiegebruik uit 'schone stroom' te laten bestaan.

5.6.2 gescheiden rioolstelsel

Gewerkt wordt aan een verbeterd gescheiden rioolstelsel. Regenwater wordt vrijwel overal niet langer via het riool naar de zuivering afgevoerd¹⁶. Alleen vanaf een straat met druk verkeer kan het noodzakelijk zijn het regenwater wel naar de zuivering af te voeren.

5.7 cultuurhistorie

In Gouda Oost zijn nog altijd cultuurhistorische waarden aanwezig. Zo is de oude polderstructuur met de noordzuidelijke verkavelingsrichting nog altijd herkenbaar. In de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw is volgens de filosofie van licht, lucht en ruimte de huidige nieuwbouwwijk aangelegd. De toenmalige idealen zijn eveneens nog altijd herkenbaar. Uit dergelijke elementen blijkt de karakteristiek van de wijk en deze is met de herstructurering gerespecteerd. Er is een deels nieuw vormgegeven en deels opgeknapte wijk ontstaan met een geheel eigen identiteit. Daarbij is de bijdrage die cultuurhistorische kwaliteiten kunnen leveren aan nieuwe ontwikkelingen benut.

5.8 ruimtelijke hoofdstructuur

5.8.1 positie in de stad en interne samenhang

De voornaamste verbindingswegen voor auto- en langzaam verkeer zijn nog steeds de Joubertstraat en de Sportlaan. Voor langzaam verkeer geldt ook de Voorwillenseweg als verbindingroute.

Centraal in Gouda Oost, in het gebied van De Kortestraat - De Rijkestraat en de Dunantsingel ligt een centrum voor de wijk met een combinatie van wonen, winkelen, educatie, welzijn en zorg.

Dit nieuwe hart fungeert tevens als dé ontmoetingsplek voor de buurten Vreewijk en Oosterwei. De samenhang tussen deze twee buurten is verbeterd door de ontwikkeling van dit centrum.

Besloten is om het behoud van de kwaliteit en functionaliteit van de sportvelden in de wijk zwaarder te laten wegen dan het versterken van de ruimtelijke relaties tussen Oosterwei/Vreewijk enerzijds en Oud Goverwelle anderzijds. Oud Goverwelle blijft daardoor wat betreft zorg en voorzieningen meer aangewezen op Goverwelle dan op Gouda Oost.

¹⁶ Als het regenwater niet langer op het riool wordt aangesloten, wordt dat 'afkoppelen' genoemd. Om te kunnen afkoppelen moet er voldoende oppervlaktewater in de wijk zijn en moet dit ook op redelijk korte afstand aanwezig zijn.

5.8.2 *verkeer*

Om de snelheid van het autoverkeer terug te dringen en verkeersveiligheid te vergroten is, met uitzondering van de Joubertstraat, geheel Gouda Oost ingericht als verblijfsgebied met een snelheidslimiet van 30 km/uur.

De Sportlaan (ten oosten van de Joubertstraat), de Estafetteweg en De Wissel zijn na herinrichting weinig aantrekkelijk geworden voor doorgaand verkeer. Wel is het mogelijk gebleven via de Sportlaan van Kort Haarlem naar Goverwelle te rijden. Bestemmingsverkeer naar het centrum is door deze maatregelen niet gehinderd. Het verkeer vanuit Kort Haarlem en Goverwelle naar het nieuwe centrum is alleen maar toegenomen. Het alternatief voor de Sportlaan als doorgaande route is de route via de Goverwellesingel - Provincialeweg West - Stolwijkersluis - Haastrechtsebrug. Deze route is door de aanpassing van de Sportlaan voor doorgaand verkeer aantrekkelijker geworden.

De Joubertstraat is een belangrijke ontsluitingsweg voor de wijk gebleven. De getroffen maatregelen in de Joubertstraat hingen grotendeels af van een totaalanalyse van het Goudse wegennet. Hierbij is zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan de geconstateerde knelpunten en zijn oversteekpunten gecentraliseerd en is gezocht naar extra ruimte voor fietsverkeer.

5.9 **openbare ruimte en parkeren**

5.9.1 *openbare ruimte*

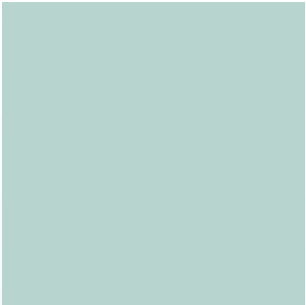
De water- en groenstructuur zijn duidelijker verankerd in het gebied. Doordat het water en groen zichtbaarder is gemaakt en hun functie meer is benadrukt, is de structuur herkenbaar en komen de historische noord-zuid (water)verbindingen beter tot hun recht. De identiteit van de wijk is hierdoor versterkt.

Door meer nadruk te leggen op boombeplanting, is er meer doorzicht mogelijk gemaakt op maaiveldniveau. Dit draagt bij aan het gevoel van veiligheid. Ook is de dijk van de Hollandsche IJssel meer in het zicht gebracht. Bij de plaatsing van de bomen is rekening gehouden met het feit dat hoge bomen veel licht en uitzicht kunnen wegnemen voor appartementen.

Achterstallig onderhoud is ingehaald en is vervolgens blijvend goed beheerd (mede) met behulp van de actieve betrokkenheid van bewoners. Uitgangspunt voor beheer is een schoon, heel en veilige openbare ruimte. Het ondergronds inzamelen van huisvuil draagt hier aan bij.

De intensieve betrokkenheid van de bewoners is mede te danken aan het duidelijke onderscheid tussen openbare en semi-openbare groene ruimte. De semi-openbare ruimte is in beheer gegeven van de bewoners, waardoor zij zich verantwoordelijk voelen voor deze gebieden.

De goed ingerichte en beheerde openbare ruimte nodigt uit tot intensief gebruik. Ook het koppelen van groen en water aan ontmoetingsplekken (speelvoorzieningen, bankjes, barbecueplekken, ongeorganiseerde sport) of aan woonfuncties, heeft bijgedragen aan een veelvuldig gebruik. Dit geldt met name voor het zuidelijk deel van Oosterwei.

Op basis van de behoefte van de bewoners is per (deel van de) buurt een verdeling gemaakt in 'gebruiksgroen' en 'kijkgroen'.

Mogelijk is ecologisch beheerd groen aangelegd of een combinatie in de inrichting gevonden met extra waterberging in het kader van afkoppeling van schoon regenwater van het riool. Ook de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs watergangen heeft gezorgd voor een betere waterkwaliteit en levert bovendien meer variatie op.

5.9.2 parkeren

Wat betreft parkeren is er voldoende, ruimtelijk gespreide capaciteit aanwezig voor bewoners en bezoekers. Waar onvoldoende parkeercapaciteit was, is de herinrichting tot 30 km/uur gebied aangegrepen om meer ruimte te creëren voor parkeren op straat.

6. aanpak

6.1 inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn de huidige knelpunten in de wijk benoemd en is een realistisch eindbeeld geschetst. Om van de huidige situatie naar het eindbeeld te komen, is in dit hoofdstuk een aanpak geformuleerd.

Inzet voor deze aanpak is dat met de genoemde maatregelen het eindbeeld in 2015 bereikt zou moeten kunnen worden. Onvoorziene omstandigheden vanzelfsprekend daargelaten. Uitgangspunt is de huidige politieke, economische en maatschappelijke situatie en de verwachte ontwikkelingen daarbinnen.

De aanpak omschrijft de maatregelen. In het uitvoeringsprogramma worden projecten omschreven die bijdragen aan de realisatie van het eindbeeld. In het kader van het uitvoeringsprogramma wordt ook de verdeling van de beschikbare middelen over de voorgestelde maatregelen afgewogen (zie hiervoor het uitvoeringsprogramma).

In de maatregelen is een onderscheid te maken naar maatregelen die gelden voor één bepaald aspect van het eindbeeld (bijvoorbeeld het landschapsplan) en maatregelen die van toepassing zijn op alle aspecten. Deze maatregelen zijn van meer algemene aard, waarbij gedacht kan worden aan onderwerpen als het sociaal statuut en herhuisvesting. Deze hebben of betrekking op de aanpak in het geheel of zijn bij elke maatregel afzonderlijk van toepassing. Gestart wordt met de specifieke maatregelen.

6.2 sociale aspecten

6.2.1 *leren en werken*

Beleidsdoelen van lokaal sociaal beleid bieden goede uitgangspunten voor een aanpak van de problematiek. Wat betreft de aanpak van de werkloosheid lijkt een stedelijke beleidsmatige aanpak gewenst. Voor de aanpak van de mogelijke probleemaccumulatie en sociaal isolement lijkt een aanpak op wijkniveau meer gewenst. Op gezinsniveau wordt zicht ontwikkeld op de leefomstandigheden van mensen vanuit de verschillende invalshoeken. Door middel van activeringstrajecten zullen jongeren worden getraind in solliciteren, ICT-vaardigheden en dergelijke. Dit om ze op te leiden voor de arbeidsmarkten, of om ze te activeren tot inzet gericht op de eigen wijk/buurt.

Ook zal het onderwijsachterstandsbeleid intensief worden doorgestart teneinde vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan. Hieraan gerelateerd zijn:

- Het samenstellen van een team dat alle activiteiten zal volgen, coördineren en begeleiden. Zo zal onder andere zicht worden gehouden op dreigende schooluitval en startkwalificaties

van jongeren in de wijk. Dit zal gebeuren via het regionaal meld- en coördinatieteam voor-
tijdig schoolverlaters en via de zorg adviesteams en het jeugd adviesteam.

- Door schoolloopbaanbegeleiding zal een evenwichtige deelname aan havo en vwo worden bevorderd.
- Het schoolverzuim zal worden tegengegaan door een intensieve aanpak van verzuim-
melding en begeleiding van de betrokken jongeren en hun ouders.

6.2.2 opgroeien en opvoeden

De sociaal-culturele en educatieve voorzieningen voor de gehele wijk zullen worden uitgebreid. Dit zal in het bijzonder gelden voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen om zo te komen tot een gericht activiteitenaanbod in de wijk en de noodzakelijke netwerken. Netwerken kunnen ontstaan uit brede schoolactiviteiten, jeugdwerk- en hulpverlening, schoolloopbaanbegeleiding, ketenaanpak, breedtesport en andere activiteiten (zie ook voorzieningen).

Daarnaast zal een signaleringssysteem worden ontwikkeld en worden voorzieningen opgezet die zich richten op de probleemaanpak en signalering bij kinderen in verschillende leeftijds-
categorieën. Bij activiteiten die inspelen op de wensen en behoeften van jongeren zal gebruik worden gemaakt van jeugdparticipatie. Ook zal een consultatiebureau-plus worden ontwikkeld voor de jongste kinderen. Hierbij zal ook gezins- en opvoedingsondersteuning geboden kunnen worden. Door voor- en vroegschoolse educatie wordt zicht ontwikkeld op ontwikkelings- en taalachterstanden. Voor jongeren geldt specifiek dat een casemanager ingezet wordt voor elke risico-(overlastgevende) jongere.

6.2.3 leefbaarheid en veiligheid

Een veilige inrichting van de omgeving van voorzieningen en het vandalismebestendig realiseren van deze voorzieningen moeten de sociale veiligheid en leefbaarheid moeten versterken (zie ook voor-zieningen). Op het gebied van veiligheid wordt gewerkt aan structurele oplossingen. Vooral de intensieve samenwerking met politie en justitie en de zogenaamde ketenaanpak lijkt succesvol.

Verder zal samenwerking tussen bewoners, maatschappelijke- en zelforganisaties, corporaties, gemeente en andere partijen onmisbaar zijn om te komen tot een sociaal veilige wijk. Hiertoe worden nieuwe participatiemethoden ontwikkeld.

De leefbaarheid en veiligheid wordt verder met de volgende activiteiten verhoogd:

- er zal worden geïnvesteerd in het activiteitenaanbod en de sociale netwerken en organisaties van burgers (waaronder het buurtvader project);
- er zullen stimuleringsprojecten plaatsvinden, gericht op maatschappelijke en culturele participatie van allochtone bewoners en op het wegnemen van taalbarrières;
- er zullen opvoedings-, voorlichtings- en onderwijsprogramma's worden opgestart om de normen en waarden te herstellen;
- de realisatie van levensloopbestendige woningen zal het mogelijk maken dat een evenwichtige demografische bevolkingsopbouw kan ontstaan;
- de wijkaanpak zal verder worden geïntensiveerd.

6.2.4 zorg en diversiteit

Op het gebied van zorg en diversiteit zullen een aantal maatregelen worden uitgevoerd:

- door deelname aan het platform openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en het opzetten van een OGGZ-meldpunt wordt een versterking gegeven aan de ondersteuning van kwetsbare groepen en het voorkomen van overlast. Dit gebeurt in combinatie met een versterking van de relatie tussen opvangvoorzieningen en de organisaties op het terrein zorg/welzijn/wonen;
- activering en participatie worden gestimuleerd en versterkt door voldoende kinderopvang, buurtbeheeractiviteiten, een kantooortijdschool met voor- en naschoolse voorzieningen en een basisvoorzieningenniveau binnen een redelijke afstand;
- door uitvoering van het inburgerings- en achterstandsbeleid, het stimuleren van interculturalisatie in het openbare leven en versterking van interactie en dialoog tussen de verschillende groepen bewoners zal de participatie van de Marokkaanse bewoners worden verbeterd;
- de woon-, zorg- en welzijnswensen van de oudere Marokkaanse bewoners worden door het Verwey-Jonker Instituut in beeld gebracht;
- door middel van wijkgerichte sociale activering¹⁷ wordt bereikt dat bewoners van de wijk versterkt een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk.

Een punt van aandacht is dat sociale maatregelen meer onderhevig zijn aan maatschappelijke ontwikkelingen en daardoor een kortere periode beslaan dan fysieke maatregelen. Daardoor zullen de sociale maatregelen die ten behoeve van de wijkontwikkeling in Gouda Oost worden ingezet vaker worden geëvalueerd en, zonodig, geactualiseerd. Voor uitbreiding van het activiteiten- en voorzieningenaanbod en aanpassing van het woningbestand (verwezen wordt naar de paragrafen voorzieningen en wonen).

6.3 economie

Op dit moment is het gemeentelijk economisch beleid in beperkte mate ontwikkeld. De beleidsontwikkeling zal in het komende jaar totstandkomen en vervolgens uitgevoerd gaan worden. Dit betekent overigens niet dat voor de komende jaren geen maatregelen in het kader van de wijkontwikkeling genomen zullen worden. In samenwerking met de corporaties en de Kamer van Koophandel, maar ook met inschakeling van andere betrokkenen en deskundigen vanuit het Goudse bedrijfsleven, zullen in de komende jaren een aantal activiteiten ontplooid gaan worden, gericht op het stimuleren en versterken van bedrijvigheid in de ontwikkelingswijken. Gelet op de sterke aanjagende rol in het kader van de werkgelegenheid die deze sector kan vervullen, zal in eerste instantie gekeken worden naar het midden- en kleinbedrijf. Met de Kamer van Koophandel zal ondersteuning gegeven worden aan kleinschalige bedrijvigheid en etnisch ondernemerschap door middel van voorlichtingsbijeenkomsten, trainingen en netwerkondersteuning. Tevens zal de Kamer van Koophandel bemiddelen bij het zoeken naar stageplaatsen in het bedrijfsleven voor jongeren uit de wijk, om zo de werkgelegenheid in de wijk te stimuleren.

¹⁷ Sociale activering: jongeren/jong volwassenen/volwassenen die niet geactiveerd / toegeleid kunnen worden richting betaald werk worden getraind en gestimuleerd om onbetaald/vrijwilligerswerk in de wijk te gaan verrichten. Het mes snijdt aan twee kanten, de betrokkenen zijn van de straat en de wijk profiteert van de inspanningen.

Er zal verder gericht worden geïnventariseerd welke panden zich lenen voor startende ondernemers of als bedrijfshuisvesting kunnen dienen voor trainingen en algemene faciliteiten voor starters. Deze potentiële bedrijfspanden zullen in een centrale database worden opgeslagen. Verder zal in de plinten bij nieuwbouw rekening worden gehouden met kleinschalige bedrijvigheid en met woon / werkcombinaties (kantoor aan huis). Indien blijkt dat de kosten voor huur van winkelpanden een belemmering zijn voor startende en jonge ondernemers, zal worden onderzocht of huurmatiging (tijdelijk) mogelijk is. Waar mogelijk en nodig worden belemmeringen in het kader van de ruimtelijke ordening en het milieubeheer weggenomen, zodat ontwikkeling gestimuleerd wordt. Met de Kamer van Koophandel zal verder onderzocht worden welke vestigingswensen en -mogelijkheden er in de wijken liggen. Gedacht kan dan onder andere worden aan een drogist en een winkel met huishoudelijke artikelen, een wasserette, een sportschool, winkels voor specifieke levensmiddelen, enzovoort. Maar ook bijvoorbeeld de realisatie van extra zorgvoorzieningen en woon- zorgcomplexen kan leiden tot meer werkgelegenheid in en rond de wijk.

Een punt van nader onderzoek zal zijn of wijkgerichte investeringen in ICT (bijvoorbeeld alle huishoudens een snelle internetverbinding) kunnen leiden tot het aanjagen van werkgelegenheid en investeringen in de wijk. Deze investeringen kunnen tevens een bijdrage leveren aan achterstandsbestrijding en versterking van de onderlinge samenhang.

6.4 wonen

Zoals aangegeven is zowel sprake van nieuwbouw als van wijzigingen in de bestaande voorraad. Voor het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks het bouwprogramma geraamd. Het bouwprogramma bestaat uit de nieuwbouwproductie, het aantal te slopen en het totale aantal te renoveren woningen. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks bijgesteld, door deze werkwijze is monitoring en bijsturing optimaal mogelijk.

Om te komen tot de gewenste woningdifferentiatie in Gouda Oost per 2015 wordt voor de nieuwbouwprojecten in de periode 2003-2014 de volgende differentiatie nagestreefd:

eigendomsvorm	huur	25%		koop	75%	
woningtype	eengezins	15%		meergezins	85%	
prijscategorie	goedkoop	9%	middelduur	43%	duur	48%

Deze woningen zullen gebouwd worden op een aantal locaties in de wijk. Door de gemeente wordt hiervoor een voorstel gedaan.

In de bestaande woningvoorraad is het voornemen circa 430 sociale huurwoningen te renoveren (inclusief de reeds gerenoveerde Willensflat). De grootste renovaties vinden plaats aan de Rutgersstraat en het wooncomplex Oud Goverwelle. Het programma wordt nog uitgewerkt. Intentie is dat het grootste deel van deze woningen in de huursector blijft (bijna 90 procent); wel verschuift een deel van de huren van de categorie lage huur naar middeldure huur.

Zowel de nieuwbouwproductie in de periode 2003-2014 als de ingrepen in de voorraad moeten zodoende bijdragen aan een grotere differentiatie in Gouda Oost.

6.5 voorzieningen

6.5.1 *het winkelcentrum*

Op korte termijn zullen plannen worden ontwikkeld voor de ontwikkeling van een nieuw centrum voor de wijk, waarbij het ontmoeten centraal zal staan. Gedacht wordt aan een woontoren. Onderzocht moet worden of een dergelijke beeldbepalende vorm mogelijk is.

Voorzieningen en winkels die nog niet in het nieuwe centrumgebied vallen, zullen zoveel mogelijk naar het nieuwe centrum worden verplaatst. Voor de bestaande supermarkten in de wijk wordt uitbreidingsruimte gereserveerd. Ook voor de andere voorzieningen zal fysieke ruimte worden gereserveerd. Naast commerciële en niet-commerciële voorzieningen worden ook woningen in het wijkcentrum gepland. Gedurende de ontwikkeling van het centrum zal een tijdelijke flexibele accommodatie in de wijk als wisselvoorziening gaan fungeren, totdat in uitbreiding van ruimte voor activiteiten en voorzieningen is voorzien.

6.5.2 *niet-commerciële voorzieningen onderwijs*

De belangrijkste taak is zorgen voor een eigen zelfstandige basisschool. De gemeente Gouda zal hiervoor in combinatie met sociale partners een aanpak, gebaseerd op het concept van een brede school ontwikkelen.

welzijn en zorg

De wijk zal levensloopbestendig worden en het zal mogelijk geworden zijn een wooncarrière binnen de wijk te maken. De sociale voorzieningen zullen zoveel mogelijk worden samengebracht in het wijkcentrum en betreffen:

- een zorgsteunpunt met 24-uurs zorg¹⁸ met daaraan gekoppeld een centrum voor sociaalrecreatieve activiteiten voor ouderen gecombineerd met een kleinschalig woonzorgcomplex en geclusterde woningen¹⁹;
- een gezondheidscentrum met een HOED-praktijk²⁰, een fysiotherapeut en tandarts;
- een informatiepunt wijkontwikkeling waaronder een kantoor van het wijkteam;
- een buurthuis met een breed aanbod van activiteiten.

Buiten het wijkcentrum zal zich nog een tweede zorgsteunpunt²¹ bevinden aan het Olympiadeplein met een kleinschalig woonzorgcomplex en geclusterde woningen.

¹⁸ Zorgkruispunten met 24-uurs intramurale zorg van waaruit ook de zorgcoördinatie (centraal loket) voor hulp en dienstverlening in de wijk wordt geregeld, liggen elders in Kort Haarlem en Goverwelle.

¹⁹ Ook worden andere combinaties van zorg- en dienstverlening aan huis en een hulp- en vraagloket voor ouderen en zorgbehoevende mensen geboden.

²⁰ Huisartsen onder één dak.

²¹ Van hieruit wordt zorg geleverd aan de complexbewoners door thuiszorgorganisaties en/of zorginstellingen voor gehandicapten.

De voorzieningen zullen tegemoet komen aan de specifieke wensen van de verschillende bevolkingsgroepen.

sport

De herverdeling van de sportvelden zal worden aangegrepen om met het sportterrein aan te sluiten op het integrale landschapsplan dat voor de wijk is opgesteld. Het landschapsplan dekt daarmee een groter gebied.

Sporthal de Springers is een stedelijke voorziening en geen wijkvoorziening. Het gebruik van de Springers door onderwijs- en sportgebruikers loopt terug. Onlangs is besloten om binnen een aantal jaren deze accommodatie voor gemeentelijke sportdoeleinden af te stoten. Er gaat onderzocht worden in de komende periode wat de mogelijk alternatieven voor gebruik, eigendom en herontwikkeling zijn.

cultuur

De voor de wijk benodigde culturele voorzieningen, zullen in het centrum van de wijk gevestigd worden en zullen veelal gezamenlijk georganiseerd worden met het buurthuis.

6.6 milieu

Bij herstructurering van de wijk zal worden voldaan aan de kwaliteitseisen die zijn opgenomen in onder andere de regionale intentieverklaringen voor duurzaam bouwen, verbeteren en onderhouden (die zijn gebaseerd op de nationale pakketten duurzaam bouwen). Ook zal worden voldaan aan de kwaliteitseisen die zijn opgenomen in Woonkeur en in Politiekeurmerk Veilig Wonen. De eisen zullen in de loop der jaren telkens worden bijgesteld op basis van voortschrijdend inzicht. Naast de algemeen geldende regels en afspraken zullen op projectbasis afwegingen worden gemaakt of het realiseren van kansen op het gebied van milieu mogelijk is. Kansen zijn:

- het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in het kader van het Landschapsplan
- het doortrekken de noord-zuid oriëntatie voor recreatief gebruik richting de Goudse Hout.

De genoemde specifieke knelpunten voor de wijk zullen, met uitzondering van het verbeteren van de luchtkwaliteit langs de Joubertstraat, worden aangepakt in het eindbeeld voor de andere aspecten van de wijkontwikkeling.

Verder zal extra aandacht uitgaan naar verbetering van de energiestaat van de wijk. Met behulp van een energievisie zal effectief worden bekeken waar per project de kansen liggen voor energiebesparing en voor toepassing van duurzame energie.

6.6.1 gescheiden rioolstelsel

In het kader van het waterplan Gouda is door de gemeente Gouda afgesproken om het gemengd rioolstelsel, zo mogelijk versneld, binnen 30 jaar om te bouwen naar een verbeterd gescheiden stelsel.

In het vernieuwde gemeentelijk rioleringsplan zal daar verdere uitwerking aan worden gegeven.

6.7 cultuurhistorie

De algemene opgave die speelt bij de herontwikkeling van verouderde wijken is van dien aard, dat eerst de maatschappelijke belangen (wonen, identificatie/cultuurhistorie, verantwoorde investeringen enzovoort) ten opzichte van elkaar worden afgewogen. Daaruit zal een ontwikkelingsrichting worden aangegeven op het niveau van doelstellingen.

Op projectniveau zal opnieuw een afweging moeten worden gemaakt op vakspecialistische, woontechnische, bouwtechnische en financiële aspecten. Dit is een gezamenlijke afweging van betrokken partijen. Pas na de afweging van alle betreffende belangen kan worden gekozen voor de beste/meest haalbare optie.

6.7.1 vaststelling cultuurhistorische waarden

De cultuurhistorische waarden van een object worden op verschillende manieren vastgesteld:

- voorafgaand aan een ontwikkeling dient een cultuurhistorische analyse te worden opgesteld (zie notitie cultuurhistorie en ruimtelijke plannen) en daaruit blijkt de waarde van de diverse betrokken projecten;
- advies van de commissie cultuurhistorie op basis van haar lijst van waardevolle jongere bouwkunst, aan het college van B en W om een object op de gemeentelijke monumentenlijst of de lijst van jongere bouwkunst te plaatsen (zie hieronder);
- doordat de provincie het in haar cultuurhistorische hoofdstructuur heeft opgenomen (= toetsingskader bij artikel 19 lid 1- en bestemmingsplanprocedures).

6.7.2 werkwijze bij potentiële monumenten en jongere bouwkunst in de wijkontwikkeling

Op de betreffende locaties is de waarde vanuit het oogpunt van cultuurhistorie bij (een deel van) de ontwikkeling betrokken objecten vastgesteld. Dit is op die locaties voornamelijk uitgangspunt en wordt in samenhang met de overige disciplines afgewogen.

De cultuurhistorische waardering moet nadrukkelijk niet als een dogma worden gezien, maar als een inspirerend element dat kan bijdragen aan de realisatie van bovengenoemde gezamenlijke uitgangspunten/ambities binnen acceptabele condities.

In de notitie cultuurhistorie en ruimtelijke plannen (opgenomen in bijlage 3), is de wettige en beleidsmatige basis genoemd voor bescherming en inpassing van cultuurhistorische waardevolle structuren en objecten zoals de jongere bouwkunst in Gouda. Verder is in de bijlage het werkproces verwoord zoals dat in het algemeen is afgesproken voor locaties in de wijkontwikkelingsgebieden waar cultuurhistorie aanwezig is. Daarnaast is in de bijlage opgenomen een overzicht van regelingen waarin een cultuurhistorische bestemming is neergelegd en een lijst van panden/objecten in de wijken Korte Akkeren en Gouda Oost.

6.7.3 werkwijze bij planontwikkeling

Bij de planontwikkeling van een (fysiek) project wordt, wanneer dat aan de orde is, een cultuurhistorische analyse opgesteld. In dat kader worden de cultuurhistorische waarden geïnventariseerd, afgewogen en betrokken bij de planontwikkeling. Cultuurhistorie is immers een van de dimensies waarover een afweging gemaakt moet worden. Dergelijke cultuurhistorische analyses worden dan aan de commissie cultuurhistorie ter toetsing voorgelegd, zoals voorgeschieden in de verordening monumenten en archeologie en het reglement op de commissie cultuurhistorie. Gelijktijdig met de planontwikkeling wordt dan een cultuurhistorische effectrap-

portage opgesteld. Daarin wordt aangegeven hoe er met de waarden uit de cultuurhistorische analyse is omgegaan. Deze effectenrapportage wordt samen met het (steden)bouwkundige plan voorgelegd aan de welstandscommissie. Op deze manier doorlopen we een zorgvuldig proces.

6.8 ruimtelijke hoofdstructuur

Het aantal nieuwe elementen dat ingrijpt op de structuur van de wijk in haar geheel, is beperkt. Dit omdat in de hoofdstructuur van de wijk geen knelpunten zijn benoemd, alleen het landschapsplan en het nieuwe centrum moeten in dit kader worden genoemd. Deze ontwikkelingen worden respectievelijk bij Openbare ruimte en Voorzieningen besproken.

6.8.1 *verkeer*

Om te komen tot een verblijfsgebied met een snelheidslimiet van 30 km/uur in geheel Gouda Oost²² zullen de straten worden geherprofileerd. Tevens worden snelheidsremmende maatregelen genomen en wordt gemotoriseerd verkeer ondergeschikt gemaakt aan fietsverkeer. Concreet houdt dit in dat:

- duidelijke 'poortconstructies' tot stand zullen komen waarmee de entree van een 30 km/uur-gebied benadrukt wordt;
- snelheidsremmende maatregelen op kruisingen en andere knelpunten zullen worden genomen;
- zo veel mogelijk klinkerbestrating in woongebieden zal worden aangelegd;
- parkeren zal worden geordend en waar mogelijk gemarkeerd.

De Sportlaan en de Voorwillenseweg, de hoofd fietsroutes door de wijk, zullen de status krijgen van voorrangsweg. De Voorwillenseweg zal ter hoogte van de kruising met de Joubertstraat beter oversteekbaar worden gemaakt voor langzaam verkeer. De aanleg van een vrijliggend fietspad kan in dit kader onderzocht worden.

De kruising Dunantsingel - Nansensstraat zal worden aangepast, en de versmalling zal geleidelijker gemaakt worden waardoor fietsers niet meer in de verdrukking komen. Het plateau op deze kruising zal weer op hoogte worden gebracht.

6.8.2 *doorgaand verkeer*

Om doorgaand verkeer te ontmoedigen zullen de kruisingen Joubertstraat/Sportlaan en Joubertstraat/Voorwillenseweg eveneens worden voorzien van een duidelijke poort. Bij de Voorwillenseweg krijgt deze ingang een minimale breedte zodat inrijden vanaf de Joubertstraat onaantrekkelijk of onmogelijk wordt. Omdat doorgaand verkeer over de Sportlaan verminderd moet worden zonder het verkeer naar het centrum van de wijk te belemmeren, wordt vooral gedacht aan snelheidsremmende maatregelen. Gezocht wordt naar snelheidsremmende maatregelen die wel een vloeiende doorgang bevorderen om geluidsoverlast en onveiligheid van optrekkende en afremmende auto's te minimaliseren.

²² Met uitzondering van de Joubertstraat.

Om het doorgaande vrachtverkeer op de Sportlaan te minimaliseren wordt met bebording het vrachtverkeer via een andere weg verwezen vanaf de Goverwellesingel en de Goejanverweldijk. Eventueel kan een hoogtebeperking in de vorm van een portaal worden aangegeven, waarbij rekening gehouden wordt met diverse hulpdiensten (brandweer, ambulance en stadsreiniging) en het openbaar vervoer. Dit portaal wordt bijvoorbeeld tussen de Wiardi Beckmanstraat en Rutgersstraat geplaatst, zodat de voorzieningen in de wijk vanaf beide kanten bereikbaar blijven.

Vanwege de drempels in de Eendrachtsweg lijkt het niet voor de hand te liggen dat het vrachtverkeer deze straat als sluiproute gaat gebruiken.

6.8.3 circulatie

Een andere wijze om doorgaand verkeer door de wijk te ontmoedigen ligt mogelijk in aanpassingen buiten de wijk. Door het omdraaien van de rijrichting op een gedeelte van de Karnemelksloot, wordt de route van- en naar de binnenstad over de Dunantsingel minder interessant. Dit leidt tot een afname van de hoeveelheid doorgaand verkeer.

Ook de aanpassing van de verplichte rijrichtingen in de Hertzogstraat en een deel van de Bothastraat hebben een soortgelijke invloed op de verkeerscirculatie in Oost.

6.9 openbare ruimte

Om het vele groen en water in de wijk tot één geheel te smeden, zoals dit bij de opzet van de wijk in de jaren '60 het geval was, zal een integraal landschapsplan worden opgesteld. Hierin zal het gehele gebied van de spoorlijn tot de Hollandsche IJssel worden opgenomen.

Hoewel de sportvelden tussen Oosterwei en Oud Goverwelle de noord-zuid verbindingen onderstrepen, is hun bijdrage aan de structuur beperkt doordat de sportvelden niet openbaar toegankelijk zijn en zodoende geen onderdeel uitmaken van de openbare ruimte. In zekere zin vormen zij dan ook de rand van de wijk.

De uitvoering van het landschapsplan leidt tot een minder versnipperd beeld van het groen en tot een betere aansluiting van het gebied ten zuiden van de Sportlaan. De lange, in noord-zuidrichting lopende watergangen achter de Bernadottelaan, de Bleysstraat/Walraven van Halllaan/Rutgersstraat en Han Hollanderweg/Jaap Edenlaan zijn hierin beeldbepalend en deze watergangen worden dan ook duidelijker in beeld gebracht.

Voor openbaar groen wordt een beheers- en onderhoudsplan opgesteld. Er worden semi-openbare ruimten aangewezen waar voor het beheer en onderhoud afspraken zullen worden gemaakt met de buurtbewoners. Ook door de invoer van ondergrondse vuilinzameling zal de kwaliteit van de openbare ruimte worden vergroot.

In de wijk zal ook geld gereserveerd worden voor het aanleggen van 'waterontdekplekken'. Deze waterontdekplekken zullen worden ingericht om kinderen spelenderwijs en op een veilige manier kennis te laten maken met het leven in en om het water.

parkeren

Wat betreft parkeren zal er worden gezorgd voor voldoende, ruimtelijk gespreide capaciteit voor bewoners en bezoekers. Waar onvoldoende parkeercapaciteit was, zal de gemeente de herinrichting tot verblijfsgebied aangrijpen om meer ruimte te creëren voor parkeren op straat.

Om te komen tot voldoende parkeercapaciteit voor bewoners en bezoekers zal op de kruising tussen de Dobbestraat en de Voorwillenseweg het aantal parkeerplaatsen worden uitgebreid. Om wat meer parkeerruimte te creëren voor de bewoners rondom de kruising Joubertstraat - Voorwillenseweg wordt het terreintje aan de Nansenstraat met enkele plaatsen uitgebreid.

Bij groot onderhoud zal de gemeente de parkeerplaatsen op de weg, die nog niet gemarkeerd waren, als parkeerhavens inrichten.

In de Boelhouterstraat, de Dercksenstraat, de Walraven van Hallaan en de Eendrachtsweg zal eenrichtingsverkeer worden ingesteld zodat parkeren aan twee zijden mogelijk wordt zonder het verkeer in de straat te hinderen. Herinrichting van de Eendrachtsweg zal hiervoor nodig zijn. In de Boelhouterstraat zal de gemeente paaltjes plaatsen om parkeren op straat-hoeken te voorkomen.

6.10 proces aanpak

Naast de inhoudelijke onderwerpen, is er een aantal onderwerpen dat voor de gehele wijkontwikkeling geldt. Het gaat dan om het sociaal statuut, de herhuisvesting en de veiligheid tijdens de wijkontwikkeling.

6.10.1 sociaal statuut

Wanneer door de wijkontwikkelingsplannen in Gouda Oost woningen gerenoveerd of gesloopt worden, zullen in veel gevallen de bewoners moeten verhuizen.

Zo'n verhuizing kan tijdelijk zijn, wanneer de bewoners weer terug kunnen en willen keren naar hun gerenoveerde of vernieuwde woning, maar kan ook blijvend van karakter zijn. In alle situaties krijgen de bewoners echter te maken met kosten, ongemakken, administratieve procedures, enzovoort.

Om de betrokken bewoners hierin tegemoet te komen en de ongemakken zoveel mogelijk weg te nemen zijn afspraken gemaakt tussen de woningcorporaties, de huurderorganisaties en de gemeente. Deze afspraken zijn op 11 december 2003 vastgelegd in het sociaal statuut.

6.10.2 herhuisvesting

Bepalend voor de herhuisvestingsplannen van huishoudens in de wijkontwikkelingsgebieden is of de voorgestane ingreep (al dan niet tijdelijke) verhuizing van de zittende huishoudens noodzakelijk maakt. Herhuisvesting is noodzakelijke als één van de volgende twee ingrepen bij bestaande woningen aan de orde is:

- sloop (eventueel gevolgd door nieuwbouw)
- ingrijpende woningverbetering (renovatie).

In Gouda is er sprake van een krappe woningmarkt. De vraag naar woningen overtreft het aanbod beduidend. Er komen zowel weinig bestaande als nieuwe woningen op de markt. Ook al neemt de

woningproductie toe, door bijvoorbeeld de start van Westergouwe, dan blijft de vraag of woningen die beschikbaar komen, ook geschikt voor herhuisvesting zijn.

Het is daarom van belang een integraal plan voor de herhuisvesting op te stellen. Hierin moet worden aangegeven wat de opgave (omvang en soort vraag), die voortvloeit uit de voorgenomen herstructureringsplannen, is in bepaalde perioden en welke oplossingsmogelijkheden (omvang en soort aanbod) daarvoor in die periode voorhanden zijn. Wanneer de vraag en het verwachte aanbod onvoldoende op elkaar aansluiten zou dit gevolgen kunnen hebben voor het tempo van de uitvoering van de herstructureringsprojecten. In het uiterste geval zou dat betekenen dat *'bouwen vóór sloop'* nodig is.

Niet alleen de omvang van opgave van de herhuisvesting uit de wijkontwikkelingsgebieden, maar ook eventuele opgaven elders in het stedelijk gebied moeten worden afgewogen. Het integrale herhuisvestingsplan moet dan ook de problematiek benaderen vanuit de opgave van herhuisvesting voor de gehele stad. Gelet op deze reikwijdte is het gewenst dat de gemeente een trekkersrol voor het integrale plan op zich neemt. De feitelijke herhuisvesting op complex-niveau zal in afzonderlijke complex-/project-gebonden uitvoerings- en herhuisvestingsplannen geregeld moeten worden. De totstandkoming van een dergelijk plan is een verantwoordelijkheid van de betrokken woningcorporatie die daarvoor de trekkersrol vervult.

6.10.3 veiligheid tijdens de wijkontwikkeling

Het is van groot belang ervoor te zorgen dat tijdens de wijkontwikkeling in Gouda Oost de leefbaarheid en de veiligheid in de wijk niet achteruit gaat. Op zijn minst mag verwacht worden dat de situatie stabiel blijft en bij voorkeur al vooruit gaat. Immers, op deze aspecten scoort de wijk al slechter dan het gemiddelde van Gouda.

Het risico van achteruitgang is echter niet denkbeeldig. Immers, gedurende de wijkontwikkelingsperiode komen woningen en complexen tijdelijk leeg te staan of worden gesloopt. Hierdoor zullen actieve bewoners (tijdelijk) verhuizen uit hun omgeving en zal er op sommige momenten minder sociale controle zijn. Daarnaast worden bouwmachines en materialen aangevoerd en opgeslagen, straten opengebrouwen en verkeer wordt omgeleid. Door de inzet van toezichthouders, buurtvaders, flatconciërges, politie en andere betrokken partijen zal getracht worden het toezichtniveau te verhogen bij de plekken in de wijk waar ingrepen plaatsvinden.

Voorts zullen afspraken gemaakt worden over de afscherming en verlichting van bouwplaatsen en over schone en veilige bouwplaatsen. Daarbij is ook afgesproken woningen zo min en zo kort mogelijk dicht te timmeren. Dit kan door te werken met tijdelijke verhuur.

Tot slot zal getracht worden de leefbaarheid te verbeteren door middel van de inzet van extra beheersactiviteiten maar ook door verbreding van het activiteiten- en voorzieningenaanbod in de wijk.

bijlage 1

swot-analyse (1) zoals gemaakt in 1999/2000

<i>sociaal economisch</i> <i>sterk</i>	<i>zwak</i>	<i>kans</i>	<i>bedreiging</i>
- politiepost	- te weinig voorzieningen voor jongeren	- hoogconjunctuur)	- imago van de wijk
- toegankelijkheid/ activiteiten van wijkcentrum 't Wiel	- openingstijden (en ligging) politiepost	- meer aanbod van werkgelegenheid door ontwikkeling bedrijventerreinen en stationslocatie Gouda	- vervallen van jeugd tot criminaliteit
- relatief jonge buurt	- betrokkenheid bewoners bij woonomgeving	- opzet buurt-beheerbedrijf	- statische bevolkingsgroei
- overleg tussen Vredeskerk en Moskee	- zwakke sociaal economische bevolkingsopbouw	- opzet/versterken 'brede school-gedachte'	
- R en M-activiteiten	- veel verschillend woongedrag	- veel kinderen en jonge volwassenen	
- multiculturele wijk	- criminaliteit en drugsgebruik - rondhangende jongeren - onveiligheidsgevoel (overdag en 's avonds)		

swot-analyse (2)

<i>ruimtelijk/ volkshuisvestelijk sterk</i>	<i>zwak</i>	<i>kans</i>	<i>bedreiging</i>
- ligging van de wijk	- gebrekkige samenhang tussen buurten in de wijk	- recreatiemogelijkheden (Waaiersluis)	- verloedering van de wijk
- veel ruimte tussen de flats	- verkeersveiligheid beperkt (geen verkeersdrempels in Oosterwei)	- ruimte voor nieuwbouw	- leegstand wanneer markt zich verder ontspant
- veel water en groen	- vervuiling plantsoenen (zwerfvuil) woonomgeving	- lage boekwaarde van woningen (goedkope huur)	
- openbaar vervoer	- slecht onderhouden speelgelegenheden voor kinderen	- wooncarrière mogelijk maken	
- voldoende parkeer-gelegenheid	- weinig voorzieningen (geen lagere school, consultatiebureau, PTT, geldautomaat, (tand)arts)	- toewijzing aan kleine huishoudens (verhuren als driekamerwoningen)	
- afwisseling in bebouwing in de gehele wijk	- eenzijdige opbouw woningvoorraad	- stedenbouwkundige aanpassingen redelijk eenvoudig te realiseren	
- betaalbaar (lage huurprijzen)	- concentratie van flats in Oosterwei		
- geschikt voor kleine gezinnen	- matige bouw- en woon-technische kwaliteit		
- woonplattegrond/indeling is eventueel aanpasbaar	- hoge woondichtheid in flats in Oosterwei (veel mensen per woning)		

bijlage 2

colofon wijkontwikkeling

stuurgroep wijkontwikkeling

Ton van Huut
Peter de Klerk
Eugène Kraan
René Mascini
Anneke v/d Zwaard
Hans van Elzakker
Notulen

directionele groep wijkontwikkeling (DWO)

Anneke v/d Zwaard
Hans van Elzakker
Kees Oskam
Guus v/d Water
Pim Kamp
Henri Potman
Sjouke Dijkstra
Arno Gosselink
Hanneke Homan-Keijzer
Peter Kostense
Jo Krul
Judith Mulder

Marc Knaapen
Notulen

werkgroep communicatie

Lixel Huijts
Frans Bruijns
Elly Vijver
Ben Peters
Ahmed Khouali
Wendy Coret
Christ'I Oosters

Notulen

Gemeente Gouda, wethouder, voorzitter
Het Volksbelang
Ter Gouw
Woonpartners Midden-Holland
Gemeente Gouda, Projecten
Gemeente Gouda, Projecten
Verslagbureau HBS

Gemeente Gouda, Projecten, voorzitter
Gemeente Gouda, Projecten
Ter Gouw
Het Volksbelang
Woonpartners Midden-Holland
Gemeente Gouda, Stadswerken
Gemeente Gouda, ERZ
Gemeente Gouda, MenO
Gemeente Gouda, Projecten
Gemeente Gouda, Projecten
Woonpartners Midden-Holland
Gemeente Gouda, Communicatie en
Persvoorlichting
Gemeente Gouda, (AJV) ad hoc
Verslagbureau HBS

Twynstra Gudde, voorzitter
Gemeente Gouda, Communicatie
Ter Gouw
Het Volksbelang
Woonpartners Midden-Holland
Van Dantzig en Lichtenveldt
Van Dantzig en Lichtenveldt (informatie-
punten wijkontwikkeling)
Diedeke Helmhout, Projecten
gemeente Gouda

werkgroep fysiek

Ed Koelé
Kees Oskam
Guus van de Water
Pim Kamp
Hein Driest
Brenda de Geus
Chris Akkerman

Bas van Viegen

Heleen van Praag
Peter Kostense
Marianne Driehuijs

Bianca v/d Berg

Erwin van Hout

werkgroep participatie

Hanneke Homan-Keijzer

werkgroep financiën

Leid Oudemans
Hans Oostrom
Thijs Zuidam
Aad Kramer
Harry Verkerk
Chris Akkerman
Mark Kuijpers
Notulen

werkgroep sociale dimensie

Peter Kostense
Elly Vijver
Ben Peters
Pim Kamp
Hanneke Homan-Keijzer
Henry van Diest
Jurgen Arron
Mieke de Bruin
Hein Driest
Dick de Wit
Hans Stikkelorum
Notulen

Twynstra Gudde, voorzitter

Ter Gouw

Het Volksbelang

Woonpartners Midden-Holland

Gemeente Gouda, Stadswerken

Gemeente Gouda, beleidsadviseur wonen

Gemeente Gouda, beleidsadviseur

stedelijke vernieuwing

Gemeente Gouda, beleidsadviseur verkeer
en vervoer

Gemeente Gouda, beleidsadviseur milieu

Gemeente Gouda, Projecten

Gemeente Gouda, beleidsadviseur

openbare ruimte

Gemeente Gouda, beleidsmedewerker

ruimtelijk beleid

Twijnstra Gudde, secretaris

Gemeente Gouda, projectleider

Gemeente Gouda, voorzitter

Ter Gouw

Het Volksbelang

Woonpartners Midden-Holland

Gemeente Gouda, Stadswerken

Gemeente Gouda, Stadswerken

Gemeente Gouda, Stadswerken

Renée Verboom, Projecten,

gemeente Gouda

Gemeente Gouda, Projecten, voorzitter

Ter Gouw

Het Volksbelang

Woonpartners Midden-Holland

Gemeente Gouda, Projecten

Gemeente Gouda, Onderwijs en Welzijn

Gemeente Gouda, SZW

Gemeente Gouda, Cultuur en Recreatie

Gemeente Gouda, Stadswerken

Stichting Welzijn Gouda

Gemeente Gouda, AJV

Verslagbureau HBS

adviesgroep wijkontwikkeling

Ad van de Broeke
Adrie Kalmeijer
Dirk de Jong
Arie Binnendijk
Ben van Bommel
Ron Geukes
T. van Diest-Nobbe
Joke Vink
Ton van den Berg
Lotte Meuleman
Willem Sirre
Don van Lin
Edward Hulsbergen
Anton Andriessen
George Herders
C.J.W. Slee-Straathof
Ton van Ruiten
Notulen

algehele procesbegeleiding en eindredactie

Twynstra Gudde

interim voorzitter
Huurderver. Ons Volksbelang
Huurderver. Beter Wonen
Huurderver. Woonbelang Midden-Holland
Wijkteam KA
Wijkteam KA
Uniqema
Wijkteam GO
Wijkteam GO
Wijkteam GO
Wijkteam GO
Stichting Welzijn Gouda
Bewoner GO en bestuurder RenM project
Huurderver. Beter Wonen Gouda
Huurderver. Ons Volksbelang
OLO
(beoogd voorzitter)
Verslagbureau HBS

Ed Koelé
Erwin van Hout
Maaïke Perenboom

cultuurhistorie

Notitie cultuurhistorie en ruimtelijke plannen

inleiding

In de afgelopen periode heeft cultuurhistorie vanuit het rijk en de provincie een belangrijke positie gekregen in ruimtelijke ordeningsprocessen. Doel daarvan is om bij beslissingen over ruimtelijke, stedenbouwkundige en bouwplannen ook waardevolle cultuurhistorische structuren en elementen mee te laten wegen. Plannenmakers kunnen zich laten inspireren door de aanwezige waarden en gebieden en locaties kunnen daardoor hun eigen identiteit behouden. Mede door het in kaart brengen van aanwezige cultuurhistorische waarden kan een transparante afweging tussen de verschillende betrokken disciplines/ belangen plaatsvinden. Ook het Goudse college realiseerde zich al enkele jaren geleden dat een historische kern en gebieden met waardevolle cultuurhistorische elementen daarbuiten, potenties zijn die je kunt gebruiken om de ruimtelijke kwaliteit van onze stad te versterken. Ook om op het nieuwe rijks- en provinciale beleid in te kunnen spelen, heeft B en W daarom al in 2000 besloten om bij plannen in het beschermde stadsgezicht en bij grootschalige ontwikkelingen daarbuiten, een cultuurhistorische analyse te vragen. Enerzijds zodat bij de nieuwe ontwikkeling rekening kan worden gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden en te kunnen komen tot een goede afweging, en anderzijds om in een vroegtijdig stadium in kaart te brengen welke archeologische elementen kunnen worden verwacht. In datzelfde besluit is vastgelegd dat van nieuw op te stellen bestemmingsplannen een cultuurhistorische paragraaf deel moet uitmaken.

deel I - inbedding cultuurhistorie in bouwplanproces

1. *cultuurhistorische paragrafen in bestemmingsplannen*

Zoals in het bovengenoemde BenW besluit van maart 2000 is vastgesteld zal in elk nieuw bestemmingsplan een cultuurhistorische paragraaf worden opgenomen waarin wordt aangegeven welke waarden zich waar bevinden en hoe daarmee wordt omgegaan.

2. *de cultuurhistorische waardenkaart*

In de monumentennota 1994-1996 is aangegeven dat de archeologische basiskaart moet uitmonden in een gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart. Inmiddels is de archeologische basiskaart vrijwel afgerond en wordt gewerkt aan een monumentenkaart met als ijkpunt 01-01-2002.

In de nota cultuurhistorie, waaraan wordt gewerkt, zal worden ingegaan op hoe de cultuurhistorische waardenkaart (waarbij de genoemde beleidsstukken en kaarten worden betrokken) zal worden gerealiseerd.

3. *cultuurhistorische analyses (CHA's)*

In het geval van concrete bouwplannen in bijvoorbeeld het beschermde stadsgezicht en waardevolle gebieden daarbuiten, worden cultuurhistorische analyses gevraagd. Een cultuurhistorische analyse wordt opgesteld voor (of tegelijk met) de planontwikkeling. Zij dient namelijk onder meer als inspiratiebron en dat kan niet achteraf. Pas als alle aanwezige waarden in beeld zijn gebracht en geanalyseerd, kan worden bepaald welke objecten een daadwerkelijke rol blijven spelen op de locatie en welke elementen en objecten vooral als inspiratiebron kunnen worden gebruikt.

Met de indiening van het bouwplan kan vervolgens een cultuurhistorische effectrapportage aan de welstandscommissie worden voorgelegd (zie hieronder).

doel van een cultuurhistorische analyse:

1. De in het plangebied én de omgeving aanwezige cultuurhistorische waarden worden in kaart gebracht. Behoud van de aanwezige monumenten en jongere bouwkunstobjecten is daarbij uitgangspunt. Ook wordt duidelijk welke elementen buiten de beschermde monumenten een bepaalde cultuurhistorische waarde bezitten, die kunnen worden benut bij het plan (direct of indirect). Als die voor een deel uiteindelijk verdwijnen, zal daarvan worden gevraagd dit te documenteren.
2. De analyse biedt inzicht in het te verwachten bodemarchief wat een plan van aanpak voor het eventueel verplichte archeologisch onderzoek makkelijker maakt (zie hieronder).
3. De resultaten van de analyse kunnen worden gebruikt als basis en aanknopingspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Het erkennen en herkenbaar maken van de cultuurhistorische identiteit als kwaliteit en uitgangspunt voor verdere ontwikkeling, dus het benutten van cultuurhistorische elementen als inspiratiebron voor de ruimtelijke inrichting en het ontwerp.
4. De resultaten van de analyse worden in de gemeentelijke randvoorwaarden bij projecten meegenomen.
5. De provincie toetst in het kader van RO-procedures streng aan haar Cultuurhistorische Hoofdstructuur in hoeverre rekening is gehouden met de aanwezige cultuurhistorische waarden. Bij artikel 19, lid 1 procedures wordt een ruimtelijke onderbouwing met cultuurhistorische paragraaf gevraagd. Op basis van de door de initiatiefnemer opgestelde cultuurhistorische analyse kan hier snel antwoord en inzicht over worden gegeven en loopt de planprocedure geen vertraging op.

wanneer is een cultuurhistorische analyse nodig

- Ten behoeve van bestemmings-, structuur- en wijkplannen, enzovoort.
- Bij MER-plichtige projecten zal in ieder geval een archeologische effectrapportage worden verlangd (VNG)

- Artikel 19, lid 1 in de volgende gebieden: beschermd stadsgezicht, Bloemendaalseweg en omgeving, Graaf Florisweg en omgeving, overige uitvalswegen zoals Voor- en Achterwillenseweg en Bodegraafse Straatweg.
- Artikel 19, lid 1 in gebieden met jongere bouwkunst = Korte Akkeren oud en nieuw, Nieuwe Parkbuurt, Kort Haarlem, Kadebuurt en Gouda Noord.
- Artikel 19, lid 1 waarbij een monument in het geding is.

wie stelt de analyse op

De initiatiefnemer van een plan zorgt voor de opstelling van de analyse. In het geval van structuur-, wijk-, stedenbouwkundige en bestemmingsplannen zorgt dus de desbetreffende overheid (in de meeste gevallen de gemeente) hiervoor.

Bij bouwplannen in bovengenoemde gebieden zorgt de ontwikkelaar/corporatie/initiatiefnemer hiervoor. Cultuurhistorische analyses kunnen worden uitbesteed aan gespecialiseerde bureaus.

Bij artikel 19, lid 1 in gebieden anders dan hierboven genoemd kan de gemeente de cultuurhistorische aspecten ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing zelf aanleveren (is namelijk beperkt en wordt alleen opgesteld ten behoeve van de vereiste ruimtelijke onderbouwing).

De gemeente zorgt voor de interne deskundigheid om de cultuurhistorische analyses te beoordelen en legt ze tevens voor aan de commissie cultuurhistorie als onafhankelijke commissie ter toetsing. Die commissie beoordeelt of het advies compleet is en of de inhoud klopt.

opzet

De gemeente heeft voor 'eigen' projecten een aantal cultuurhistorische analyses opgesteld (brandweerlocatie, ten behoeve van bestemmingsplan Baanstraatgebied). De opzet daarvan is mede gebaseerd op de analyses die worden opgesteld door gespecialiseerde bureaus. Ook met de monumentencommissie is over de onderstaande opzet overleg geweest.

1. Samenvatting (en aanbevelingen; tevens in kaart aangegeven)
2. Huidige context
 - Structuur ((voormalige) waterlopen en zijlen, straten, parcellering)
 - Bebouwing (historische bebouwing, gevelbeeld, locatie in de omgeving)
 - Zichtlijnen, hoogten, enzovoort.
3. Geschiedenis van de locatie (mede in duidelijke kaartoverzichten)
 - geologische ondergrond (ten behoeve van archeologisch onderzoek)*
 - vroegste ontwikkeling Gouda (ten behoeve van archeologisch onderzoek)*
 - geschiedenis van de betreffende locatie wat betreft de bebouwing en functies.
4. Eventueel bijzondere functies/ gebouwen uitdiepen*.

* hoeft niet voor elk plan even uitgebreid en hierover is al veel in literatuur opgenomen

5. Waardebepaling aanwezige elementen en aanbevelingen**

- archeologische verwachting (standaard archeologische inventarisatie; zie hieronder)
- cultuurhistorische kwaliteiten (hoog, positief, indifferent en negatief).

** mag nooit ontbreken

Te gebruiken bronnen en literatuur:

- geïllustreerde beschrijving gouda/stadsgeschiedenis
- streekarchief
- archief Gouda
- kaartmateriaal (Van Deventer, Lieftinck, Bleau, enzovoort)
- eventueel archief gemeentearcheoloog
- cultuurhistorische paragrafen in recente bestemmingsplannen zoals Binnenstad West en zoals in Achter de Sint Jan

3. *cultuurhistorische effectrapportage (CHER)*

In een cultuurhistorische effectrapportage wordt op basis van het plan en de cultuurhistorische analyse, aangegeven welke keuzes er zijn gemaakt. Welke waarden blijven direct of indirect behouden, wat verdwijnt en welke karakteristieken van de locatie/ het gebied komen in het nieuwe plan terug. De CHER is de onderbouwing voor bepaalde keuzes en speelt een rol in de verdere procedure. Snel en duidelijk kan naar belanghebbenden, de RDMZ, de provincie en de welstandscommissie, worden aangegeven wat met welke waarden in het plan is gebeurd.

Aandachtspunt is wel dat de welstandscommissie mede kijkt naar wat met stedenbouwkundige aspecten als de in de cultuurhistorische analyse geïnventariseerde structuren gebeurt. Bij een cha/ cher horen ook oude verkavelingen en structuren.

4. *archeologie*

Ook op het archeologische beleidsterrein is de wetgeving in ontwikkeling. In 1992 besloten de Europese lidstaten op Malta dat meer zorg moest worden besteed aan de bescherming van het Europese bodemarchief. In het verdrag van Valletta zijn principes vastgesteld waaraan de lidstaten zich moeten houden en die moeten worden uitgewerkt in nationale wetgeving. Het verdrag zal ertoe leiden dat waarschijnlijk in 2004 een nieuw archeologiebestel van kracht zal worden. Een en ander wordt vastgelegd in een nieuwe monumentenwet en tot die tijd geldt het landelijke overgangs- of interimbeleid.

De verschillende overheden sprongen al of springen nu in op de nieuwe wetgeving:

rijk

De verwachting is dat in 2004 de monumentenwet in archeologisch opzicht zal worden gewijzigd. Voor bodemverstorende projecten in (in ieder geval) gebieden aangegeven op de cultuurhistorische hoofdstructuur (zie hieronder provincie), is archeologisch onderzoek en een vergunning nodig en zal het principe van 'de verstoorder betaalt' worden gehanteerd. Dat houdt in dat de initiatiefnemer/ ontwikkelaar de kosten van het archeologisch onderzoek zal dragen. In de nota planbeoordeling van de provincie is dit uitgangspunt overigens al opgenomen en geldt dus al.

provincie

De provincie Zuid-Holland toetst qua archeologie al aan haar cultuurhistorische hoofdstructuur waarop bijvoorbeeld de Goudse binnenstad de hoogst mogelijke archeologische waarde heeft gekregen. In de nota planbeoordeling 2002 wordt over de diverse archeologische waarderingscategoriën het volgende gezegd.

In de eerste plaats dient de gemeente ter bescherming en beheer van bekende archeologische waarden (zoals beschermde archeologische monumenten en terreinen met archeologische waarden volgens de archeologische monumentenkaart en/of de cultuurhistorische hoofdstructuur van Zuid-Holland) een aanlegvergunningstelsel in ruimtelijke plannen op te nemen dat tenminste voorziet in een advies van een archeologisch deskundige over de wijze van omgaan met geconstateerde of te constateren archeologische waarden bij eventuele grondwerkzaamheden. Vóór de vaststelling van een ruimtelijk plan, waarvan de uitvoering de versterking van deze archeologische waarden tot gevolg heeft, dient duidelijkheid te bestaan over aanwezigheid en veiligstelling van deze waarden door onderzoek, opgraving en documentatie.

In de tweede plaats gaat de nota planbeoordeling 2002 in op de consequenties voor particuliere initiatiefnemers. In gebieden die volgens de cultuurhistorische hoofdstructuur een zeer grote tot redelijke kans op archeologische sporen bezitten, dient bij het voorbereiden van versterkende plannen verplicht verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden. Afhankelijk van de daaruit blijkende aanwezige waarden kan dat enerzijds leiden tot aanpassing van de plannen met inbegrip van behoud en bescherming van de aanwezige archeologische waarden of anderzijds tot de opgraving en documentatie bij versterking.

In gebieden die volgens de cultuurhistorische hoofdstructuur een lage archeologische verwachting hebben of wit zijn aangegeven, kunnen ook archeologische sporen aanwezig zijn. Bij het aantreffen van deze sporen dient conform de algemene richtlijn archeologisch onderzoek plaats te vinden. Het betreft hier dus een meldingsplicht tijdens de bouwwerkzaamheden.

gemeente gouda

De gemeente Gouda zal binnenkort de gemeentelijke archeologische basiskaart vaststellen. Op deze kaart zijn de gebieden met verschillende archeologische waarden aangegeven. Aan die verschillende waarden zijn verschillende maatregelen gekoppeld. In ieder geval zal in de gebieden met een middelhoge en een hoge verwachting en hoogwaardige locaties, een standaard archeologische inventarisatie (SAI) worden gevraagd. (In gebieden met een hoge verwachting en de hoogwaardige locaties is sowieso een archeologievergunning nodig).

Het hoofdstuk van de cultuurhistorische analyse waar wordt ingegaan op de archeologische verwachting vormt in wezen de zogenaamde SAI. Op grond van de bestaande kennis worden archeologische waarden nader in beeld gebracht. Naar aanleiding van dit onderzoek kan worden besloten om geen verdere actie te ondernemen of juist wel een stap verder te gaan, bijvoorbeeld om non-destructief onderzoek te laten uitvoeren (aanvullende archeologische Inventarisatie) of een proefonderzoek te verrichten. Daarna komen de eventuele overige stappen aan de orde zoals een opgraving of behoud.

deel II - het wettelijk en beleidsmatig kader (rijks-, provinciaal en lokaal niveau)

In de afgelopen twee jaar is de wetgeving op het gebied van cultuurhistorie nog verder uitgebreid. Voor alle duidelijkheid volgt hieronder een overzicht van het huidige kader.

1. *aanwijzing tot beschermd stadsgezicht*

In 1979 werd de Goudse binnenstad aangewezen als rijks beschermd stadsgezicht. De grens van het stadsgezicht ligt grofweg achter de achtergevels van de bebouwing langs de singels (Turfsingel, Kattensingel, Blekerssingel, Fluwelensingel). Ruimtelijke plannen en bouwplannen artikel 19 lid 1 in het beschermd stadsgezicht worden niet alleen door de provincie, maar ook door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg getoetst. De Rdmz adviseert de provincie. Doel van de aanwijzing is om de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van de binnenstad als een zwaar belang mee te laten wegen bij verdere ontwikkelingen binnen het aangewezen gebied. De aanwijzing tot beschermd stadsgezicht is niet bedoeld om de bestaande toestand in al zijn facetten te 'bevriezen'. Een stad moet leven en monumentenzorg is iets anders dan het creëren van een openluchtmuseum. Het is de bedoeling om in de desbetreffende bestemmingsplannen de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van gebouwen en terreinen op deze karakteristieken af te stemmen (zie ook bestemmingsplan Binnenstad West).

2. *rijksnota belvédère*

In 1999 verscheen de rijksnota Belvédère, geschreven door de ministeries van OCW, V en W, LNV, VROM, en werd Gouda aangewezen als Belvédèrestad. Het Belvédèregedachtegoed 'behoud door ontwikkeling en ontwikkeling met behoud' werd uitgewerkt door bovengenoemde vier ministeries en het is onder andere een belangrijke bouwsteen van de vijfde nota ruimtelijke ordening.

Het doel van de Belvédèrenota is dat cultuurhistorie sterker richtinggevend moet worden bij de inrichting van de ruimte. De cultuurhistorie moet worden gezien als een ruimtelijke kwaliteit die een volwaardige plaats moet krijgen in de planvorming bij ruimtelijke inrichting. De rijksnota moet in provinciaal en gemeentelijk beleid verder worden vertaald zodat die doelstelling wordt gehaald. In 2002 is een regiegroep opgericht, die de taak heeft alle overheden op één lijn te brengen en daarmee het Belvédèregedachtegoed te verankeren in alle relevante beleidskader op alle bestuursniveaus. De provincie Zuid-Holland heeft het Belvédèrebeleid inmiddels verder uitgewerkt in haar nota planbeoordeling (zie hieronder).

3. *provinciale nota planbeoordeling*

In maart 2002 is de nieuwe nota planbeoordeling van de provincie Zuid-Holland vastgesteld. Daarin staan onder andere de toetsingscriteria op het gebied van cultuurhistorie (zie bijlage). Deze criteria hanteert de provincie bij de beoordeling van ruimtelijke plannen. Daarbij baseert zij zich op de cultuurhistorische hoofdstructuur (zie hieronder). De rijksdienst voor de monumentenzorg adviseert de provincie bij deze procedure over plannen in en grenzend aan het beschermd stadsgezicht. Het gaat hier om bestemmingsplannen, ruimtelijke en stedenbouwkundige plannen waarin de cultuurhistorische waarden duidelijk moeten zijn aangegeven. Voor bouwplannen artikel 19, lid 1 vraagt de provincie een ruimtelijke onderbouwing (= motivatie) waarvan een cultuurhistorische paragraaf onderdeel moet uitmaken. Daarbij moet ook op archeologie worden ingegaan (zie paragraaf over archeologie onderaan).

4. *provinciale cultuurhistorische hoofdstructuur*

De cultuurhistorische hoofdstructuur is onlangs definitief vastgesteld. In die hoofdstructuur zijn per regio (in het geval van Gouda regio Gouwestreek-Krimpenerwaard) de cultuurhistorische waarden in archeologisch, landschappelijk en nederzettingsoptzicht aangegeven. Plannen ter plaatse van structuren, wijken, bebouwing en die delen van het bodemarchief met een bepaalde waarde volgens die cultuurhistorische hoofdstructuur, worden door de provincie extra streng getoetst.

5. *interimbeleid in afwachting van maltawetgeving*

In het nieuwe archeologiebestel zullen de provincies en de gemeenten een belangrijke rol gaan vervullen. Op grond van het verdrag van Malta mogen archeologische waarden in principe niet worden aangetast. Als er archeologische waarden bekend zijn of verwacht worden, dient in de toelichting op een bestemmingsplan een paragraaf over het gemeentelijk archeologiebeleid opgenomen te worden. Daarin moet worden aangegeven hoe wordt omgegaan met mogelijke verstoringen van het archeologisch bodemarchief, hoe eventuele verwachtingen worden omgezet in waarden en hoe in de financiering wordt voorzien van onder andere de archeologische onderzoeken. De gemeentelijke archeologische basiskaart vormt de basis van die onderbouwing (zie hieronder).

De provincie heeft in de al eerder genoemde cultuurhistorische hoofdstructuur gebieden aangewezen waarvoor bij bepaalde werkzaamheden een onderzoeksplicht geldt. In afwachting van de nieuwe wetgeving is archeologisch onderzoek in die gebieden bij ontwerpbestemmingsplannen en artikel 19 lid procedures, nu al verplicht. In de nieuwe nota planbeoordeling staat ook al opgenomen dat in de desbetreffende gebieden het principe geldt van de 'verstoorder betaalt'.

6. *gemeentelijke archeologische basiskaart*

In aanvulling op het rijks- en provinciaal archeologisch beleid heeft gemeente Gouda de gemeentelijke archeologische basiskaart vastgesteld. Aan de ene kant is het van belang het bodemarchief zorgvuldig te beheren en te sparen waar het kan, maar een stad blijft zich ontwikkelen en daarom zijn duidelijke richtlijnen noodzakelijk om te bepalen hoe om te gaan met het bodemarchief wanneer dat wel wordt aangetast. In de gemeentelijke archeologische basiskaart is vastgesteld in welke gebieden welke maatregelen van kracht zijn. Dat varieert van licht (meldingsplicht) tot zwaar (vergunning of zelfs bescherming).

7. *reglement op de commissie cultuurhistorie*

In het reglement op de taken van de commissie cultuurhistorie (voorheen MC/ ABC) wordt opgenomen dat deze commissie adviseert over cultuurhistorische analyses. Cultuurhistorische effectrapportages (CHER) horen bij het bouwplan en komen dus bij de welstandscommissie aan de orde.

8. *b en w-besluit van maart 2000*

Enerzijds omdat het college de cultuurhistorische potenties van de stad wil benutten bij de versterking van de ruimtelijke kwaliteit en anderzijds om op alle nieuwe wetgeving een afdoend antwoord te hebben is in 2000 besloten bij ontwikkelingen in waardevolle gebieden/ locaties (zie hieronder) een cultuurhistorische analyse van de initiatiefnemer te vragen. In datzelfde besluit is overigens vastgelegd dat van elk bestemmingsplan in het vervolg een cultuurhistorische paragraaf deel zal uitmaken.

bijlage 4

overzicht beleidsdocumenten

Overzicht van de meest relevante beleidsstukken voor de structuurvisies.

1. Gouda stad	<ul style="list-style-type: none">- Stadsvisie- ISV + STAP- Speelvoorzieningen (2001)- Waterplan (2003)- Groenstructuurplan (1992)- Woonvisie (concept 2003)- Grondbeleid (concept 2003)- Rioleringsplan- Parkeerbeleid- Lokaal sociaal beleid- Beleidsplan SoZaWe- Gemeentelijk Onderwijs- Achterstandenbeleid- Visie op levensloopbestendig Gouda- Nota Cultuurhistorie	<ul style="list-style-type: none">- Raadsbesluit- Raadsbesluit- Raadsbesluit- Raadsbesluit- Raadsbesluit- Concept 2003- Concept 2003- In voorbereiding- In voorbereiding- In voorbereiding- 2003- 2002/3- In voorbereiding- In voorbereiding
2. Wijkontwikkeling Gouda Oost en Korte Akkeren	<ul style="list-style-type: none">- Wijkontwikkelingsplan Gastvrij Gouda Oost en Karaktervol Korte Akkeren- Structuurvisies Gastvrij Gouda Oost en Karaktervol Korte Akkeren- Uitvoeringsprogramma's GO en KA 2004- Sociaal statuut c.a.- Raamovereenkomst- Verkeersplannen GO en KA	<ul style="list-style-type: none">- Raadsbesluit 2001- april 2004- april 2004- december 2003- december 2003-- februari 2004

N.B.: op stedelijk niveau is nog niet alle beleid uitgekristalliseerd. Om de structuurvisies hun sturende werking voor de concrete projecten te laten behouden, worden de visies regelmatig (jaarlijks), indien nodig, geactualiseerd en aangevuld. Dit kan op pragmatische wijze gebeuren met een aantal in de loop van de tijd door de stuurgroep wijkontwikkeling en B en W te ratificeren aanhangsels. Hetzelfde geldt voor de effectmeting, ook die kan een bijsturing van het uitgezette traject nodig maken.